

Fredspolitisk regnskap 2009

Fredspolitisk regnskap 2009 er produsert med støtte fra Norsk Tjenestemannslag www.ntl.no

HARANG PEACE CONSULT

*Løsninger er levert av Harang Peace Consult
www.peaceconsult.com*

Introduksjon til Fredspolitisk regnskap 2009

«Fredspolitisk regnskap 2009» er en analyse av de viktigste partienes fredspolitikk, slik denne fremkommer i programmene partiene går til valg på høsten 2009. I del I gis en kort analyse av fredsprofilen i hvert av de ni partienes fredsprofil. Dette er ment som en introduksjon til den mer detaljerte analysen i del II. Her gjennomgås relevante uttalelser i alle partienes programmer i forhold til de ti fredspolitiske indikatorene. Samtlige sitat fra partiprogrammene som ligger til grunn for denne analysen er opplistet per parti på det fredspolitiske regnskapets webside, se: <http://regnskap.norgesfredsrad.no> I analysens del III ser vi på partienes egenutvikling innen fredspolitikken ved å sammenlikne partienes tre siste Stortingsvalgprogram. Avslutningsvis, i del IV, oppsummerer og konkluderer vi i forhold til hvilke partier som synes å være best på fred ut fra deres politiske program.

Norges fredsråd er både partipolitisk og blokkpolitisk uavhengig. Nettopp derfor mener vi at vi er godt skikket til å utføre en slik fredspolitisk analyse. I våre vedtekter heter det at: «Norges Fredsråd er et samarbeidsorgan for norske fredsorganisasjoner som har gitt sin tilslutning til rådets verdigrunnlag.» Dette verdigrunnlaget er videre definert i vedtektene ved at NFR er partipolitisk og blokkpolitisk uavhengig, at NFR skal arbeide for fred, nedrustning og konfliktløsning uten bruk av vold, at NFR skal motarbeide krig, og ser militarisme, våpenallianser og den skjeve fordelingen av verdens ressurser som mulige årsaker til krig og at NFR vil fremme solidaritet, rettferd, likeverd og forståelse på tvers av kulturelle forskjeller og politiske målsetninger.

Norges fredsråds 24 medlemsorganisasjoner (heretter referert til som fredsbevegelsen) har gjennom dette prosjektet altså definert ti fredspolitiske indikatorer. Disse ti indikatorene er fredspolitiske saker fredsorganisasjonene mener partienes politikk skal vektes vektes i forhold til for at vi skal kunne betegne politikken som fredspolitisk. Fredsorganisasjonene har over de siste fem år utviklet fellesposisjoner på de fleste av disse politikfeltene. Dette gjør det forholdsvis enkelt å avgjøre i hvilke grad partiprogrammene deler fredsbevegelsens oppfatning i disse sakene. Norges fredsråd har også drevet lobbyarbeid på vegne av medlemsorganisasjonene ovenfor programkomitéene i partiene representert på Stortinget i forhold til deres arbeid frem mot landsmøtene i 2009. I Fredsrådets innspill til samtlige partier finner du fredsbevegelsens holdning i de overnevnte saker oppsummert. I det neste presenteres indikatorene kort:

Indikator nr 1: Konvensjonell nedrustning og atomnedrustning. Behovet for konvensjonell og ikke-konvensjonell nedrustning er opplagt for alle fredsaktivister. Dette er noe en samlet fredsbevegelse synes å samle seg bak. Hele ti fredsorganisasjoner avga sine posisjoner til regjeringens nedrustningsmelding høsten 2008.

Indikator nr 2: NATOs krigføring i Afghanistan. Norge er i krig i Afghanistan. Vi mener denne krigen var unødvendig og at den er urettferdig. Norge bør derfor slutte å krige, for heller å bygge fred med fredlige midler i Afghanistan.

Indikator nr 3: Kvinner fred og sikkerhet: Siden sikkerhetsrådsresolusjon 1325 ble vedtatt i 2000 har fredsbevegelsen vært blant dens primære voktere, og fungert som vaktbikkjer ovenfor myndighetenes forpliktelser og oppfølgingen av denne. Denne sikkerhetsrådsresolusjonen anerkjenner kvinners nødvendige roller, deltakelse og involvering i alle aspekter av freds og sikkerhetspolitikk.

Indikator nr 4: Norsk våpeneksport og internasjonal våpenhandel: Skepsisen til den norske våpeneksporten er stor i folket, og unison i fredsbevegelsen. Politikk for regulering av våpenhandel

er ved siden av nedrustning det mest artikulerte og profilerte politikfelt utviklet av norsk fredsbevegelse de senere år. Nedbygging av de militærindustrielle kompleks anses videre som avgjørende for å bekjempe militarisme og opprustning. Dette adresseres også gjennom fredsbevegelsens våpenhandelarbeid.

Indikator nr 5: Alternativer til militær verneplikt, og forholdet til kvinnelig verneplikt: Fredsfolk ønsker ikkevoldelige forsvarsformer velkomne, også i det norske Forsvaret. Sammen med organisasjoner som Kvinnesaksforeningen er det i første rekke fredsorganisasjoner som har stått opp mot forslagene om å innføre kvinnelig verneplikt i Norge i den senere tid. Beveggrunnen for dette er at fredsaktivister motsetter seg den militariseringen av samfunnet en slik reform vil medføre.

Indikator nr 6: Defensiv norsk forsvarspolitik: Fredsfolk ønsker en defensiv militær innretning. Dette innebærer at norsk forsvarspolitik bør innrettes etter de menneskelige og samfunnsmessige sikkerhetsbehov heller enn statssikkerhet og militære forpliktelser i NATO og EU.

Indikator nr 7: Sivile fredsstyrker: I den senere tid har fredsorganisasjoner blitt avgjørende meningsbærere i debatten om sivile fredsstyrker. Ønsket om å etablere en norsk sivil fredsstyrke er utbredt i fredsbevegelsen.

Indikator nr 8: Støtte til fredsbevegelsen: Fredsorganisasjonene er blant Norges minst bemidlede NGOer, på tross av at de er avgjørende meningsbærere for norsk sikkerhetspolitisk diskurs. Organisasjonene trenger støtte både moralsk og pengemessig til deres virke, også fra politiske partier. Fredsbevegelsen bør støttes slik at man kan få etablert trygge sekretariat og langsiktig finansiering av fredsprosjekter som ledd i norsk fredspolitik.

Indikator nr 9: Fredsundervisning og fredskultur: Selv om fredsorganisasjoners holdninger til dette bare i begrenset grad er blitt artikulert gjennom politiske posisjoner de senere årene, utgjør dette en så omfattende del av moderne fredsaktivisme og dens idégrunnlag at indikatorene uansett må inkluderes i denne sammenheng

Indikator nr 10: Styrking av folkeretten og FN pakten: Fredsbevegelsen tar avstand fra angrepskrig, og jobber for å styrke folkeretten for å forebygge krig. FN pakten må i denne sammenheng vernes om.

Det er viktig å understreke at denne analysen kun gjennomgår partienes fredspolitik slik denne fremkommer i de program partiene stiller til valg på i 2009. Dette er med andre ord ingen undersøkelse av hva slags fredspolitik partiene har levert tidligere, eller hvilke fredspolitik vi føler oss trygg på at vil bli satt ut i live om partiene kommer til makten. De konklusjoner som her trekkes om hvilke partier og regjeringalternativ som synes fredspolitisk best er altså kun bygget på programmenes egen tale. Dermed ville vi heller ikke nødvendigvis rangert partiene på tilsvarende måte om det her var snakk om vårt syn på deres utøvelse av fredspolitik i et gitt tidsrom.

Fredspolitisk regnskap 2009 er ikke bare en analyse av partienes program, men også et utkomme av en prosess innad i norsk fredsbevegelse. Mellom mai og september 2009 har Norges fredsråd og våre 24 medlemsorganisasjoner korrespondert, diskutert, holdt møter og omsider kommet til enighet om hvordan fredspolitikken i dette fredspolitiske regnskapet defineres, og hvordan partienes program skal forstås i denne sammenheng. Fredsaktivister fra alle politiske leire har bidratt i denne prosessen. Resultatet er altså den rapporten du nå har fremfor deg.

Skrevet av Alexander Harang for Norges fredsråd , august 2009

Del I: «Om partienes program og deres fredsprofil»

I denne gjennomgangen identifiserer vi fredspolitiske hovedlinjer i partienes program, redegjør for hvordan dette er prioritert i programmene og hvordan programmene er utformet.

Parti nr 1: Fremskrittspartiet (Frp)

I Frps prinsippprogram for 2009-2013 omtales ingen form for fredspolitikk eksplisitt. Begreper som «fred», «ikkevold» eller «nedrustning» benyttes heller ikke i dette tolv sider lange dokumentet. Vi har imidlertid identifisert en del tekst i programmet av relevans for 5 av de 10 fredspolitiske indikatorene. I programmets innledning om ideologi og prinsipper presenteres fred verken som målsetting eller verdi for partiet.

I tillegg til prinsippprogrammet har Frp også et handlingsprogram. Frps handlingsprogram er på hele 92 sider. I Siv Jensens to sider lange innledning til programmet nevnes ikke noe av fredspolitisk relevans. Det er heller ingen tegn til at noen av Norges fredsråds innspill til Frps programkomité er kommet inn i partiets endelige program.

Frp har tre ganger flere negative momenter i forhold til de ti fredsindikatorer enn de har positive i sine programmer. Dette bevitner oppsiktsvekkende lite fredspolitisk engasjement fra partiets side.

Parti nr 2: Høyre (H)

Høyres Stortingsvalgprogram er på 65 sider, mens deres prinsippprogram er på 16 sider.

Prinsippprogrammet har klare fredspolitiske referanser, i motsetning til Frps program. Dette eksemplis ved følgende utsagn: «Høyre mener Norge har ansvar for å bidra til å løse de store utfordringene knyttet til klima, terrorisme, fattigdom og nød. Det gjør vi gjennom å bidra til økonomisk utvikling, konfliktforebygging og fredsskapende arbeid» og «Derfor mener Høyre det er viktig å bygge opp om sterke, effektive og demokratiske internasjonale institusjoner som bidrar til et fredelig og rettferdig verdenssamfunn»

Stortingsvalgprogrammets introduksjon («Muligheter for alle!») nevner verken fredspolitikk eller sikkerhetspolitikk eksplisitt. Når Høyre oppremser hva som er de norske sikkerhetspolitiske interesser kommer «fred» først¹, i motsetning til i Frps program. På samme måte som med Frp er det kun i denne konteksten at fredsbegrepet benyttes i hele Høyres program. I begge partienes tilfeller følges også denne ene «freds- setningen» de har opp med at det derfor er avgjørende at Norge bidrar aktivt i NATO.

Høyres prinsippprogram for 2009-2013 omtaler kun en form for fredspolitikk eksplisitt. Dette angår spredning av atomvåpen. Ellers påpekes behovet for konfliktforebygging eksempelvis ved uttalelser som: «Norge har en plikt til å hjelpe mennesker i nød gjennom forebygging av konflikter,

¹ Teksten lyder: «Norges sikkerhetspolitiske interesser ivaretas best ved å bidra til fred, sikkerhet og stabilitet, både i norske nærområder og globalt. Norges viktigste bidrag til å styrke internasjonal, og dermed norsk, sikkerhet er aktiv deltakelse i FN og NATO»

katastrofehjelp og ved å gi trygghet fra forfølgelse.» Det er imidlertid ingen tegn til at noen av Norges fredsråds innspill til Høyres programkomité er kommet med i partiets endelige program.

Parti nr 3: Kristelig Folkeparti (Krf)

Krfs Stortingsvalgsprogram er på 105 sider. Programmet har klare fredspolitiske referanser, et eget avsnitt kalt «Fred og forsoning» og et annet heter «Frivillig arbeid». I prioriteringen av frivillighet går Krf lengre enn de andre borgerlige partiene gjør i sine programmer. Et annet fredspolitisk relevant kjennetegn ved Krf programmet er fokus på forebygging av samfunnsproblemer, deriblant også tiltak for forebygging av vold. Dette styrker Krf sin fredsprofil i programmet.

Fredsprofilen i Krfs program er allikevel sterkest når det gjelder internasjonal politikk. I denne sammenheng heter det eksempelvis at «Norge skal vise lederskap i spørsmål som handler om miljø og klima, fredsarbeid og konfliktløsning, og ikke minst fattigdomsbekjempelse» og videre: «Krf vil aktivt arbeide for at Norge skal være en fredsnasjon, som aktivt bidrar til sosial rettferdighet, konfliktløsning, forsoning og fredsarbeid.» Relasjonen mellom fred og fattigdomsbekjempelse understrekes eksempelvis med følgende utsagn: «Å skape fred eller redusere konfliktnivået er dermed også en viktig faktor for å redusere fattigdom».

Krfs program er mer forklarende i forhold til voldsrelasjoner enn andre program. Uttalelser som «Krig og konflikt er også en av de største hindringene for demokrati og utvikling» eller «Konflikter kan spre seg til nye områder og skape store flyktningestrømmer» belyser dette. Andre interessante eksempler er: «Krig og konflikter er den største trusselen mot internasjonal orden», «Verdien av å kunne leve i fred og frihet er grunnleggende for menneskers utvikling» og «Nestekjærlighetsprinsippet tilsier i tillegg at vi uansett ikke kan stille oss likegyldige til menneskelige lidelser som følge av krig». Fredsambisjonene i programmet er dermed å anse som høye, og de gjentas. Et annet eksempel på dette er «Krf vil bidra til fred, demokrati og menneskerettigheter i land og områder preget av konflikter og maktmisbruk». En særlig interessant forklarende bemerkning i forhold til dette er: «Arbeidet for fred og forsoning i verden er viktig både ut fra norsk egeninteresse og våre ideelle verdier».

Det er klare tegn til at innspill til partiprogram, og annen politisk kommunikasjon fra Norges fredsråd og våre medlemsorganisasjoner er tatt på alvor i Krf. Dette kommer til syne ved flere sammenfallende fredsperspektiv i Krfs partiprogram. Krf kommer dermed godt ut av denne undersøkelsen. I forhold til de ti fredspolitiske indikatorene kommer Krf kun ut negativt på en av disse, hvilke er den om krigen i Afghanistan. Krf scorer heller ikke fredspoeng i forhold til kvinner fred og sikkerhet indikatoren, men på alle de åtte resterende indikatorene scorer Krf rimelig høyt i forhold til gjennomsnittet. Dette etterlater et inntrykk av at partiet har en helhetlig fredstanke i sin politikk. Særlig i forhold til fredskultur og oppslutning om folkeretten har Krf mange gode momenter i programmet sitt.

Parti nr 4: Venstre (V)

Venstres stortingsvalgsprogram er på 87 sider. I tillegg har partiet et prinsippprogram på 32 sider. Prinsippprogrammet sine formuleringer av relevans for denne gjennomgangen er i all hovedsak de samme som fremkommer i stortingsvalgprogrammet, men visse fredsutsagn utkrystalliseres i prinsippprogrammet. Eksempler på dette er: «intet må stå uprøvd for å forebygge krig, og forhindre at beredskapen for en krigstilstand krenker liberale verdier» og

«fred og sikkerhet overalt i verden er alle liberaleres moralske plikt».

De første sidene av stortingsvalgprogrammet benyttes til å introdusere partiets essens. Her fremkommer ingen fredsperspektiv eller fredspolitik. Partiet synes i det hele tatt å ha dempet fred retorikken siden sitt forrige stortingsvalgprogram. Fred er ikke lenger noen gjennomgående tematikk i programmet. Hele 10 av partiets 21 fredsmoment oppnås på stortingsvalgprogrammets siste halvannen side. Dette er illustrerende på flere måter. Partiet innehar ofte de rette standpunkt, men ofrer verken plass eller fokus på nettopp disse sakene i sine program.

Stortingsvalgprogrammets omtale av nordområdepolitikken reflekterer til noe fredspolitik. Her heter det eksempelvis at «Venstre vil fremme sikkerhetspolitisk samarbeid i nordområdene gjennom dialog og tillitsvekkende tiltak som kan bidra til at konflikter løses på et lavest mulig spenningsnivå» og at «Venstre vil bevare nordområdene som en region preget av lavspenning og internasjonalt samarbeid.»

Mange av de tradisjonelle fredssakene som fredsorganisasjonene har artikulert ovenfor partiet i de senere år er kommet med i Venstres program. Selv om mange av de gode sakene dermed har funnet sin vei inn i programmet mangler imidlertid programmet en gjennomgående fredsprofil. Venstres program er fortsatt ikke blant de verste, men er komparativt langt svakere enn tilfellet var i 2005.

Parti nr 5: Arbeiderpartiet (Ap)

Aps Stortingsvalgprogram er kortere enn de fleste andre partienes program. Samlet er det på 67 sider, og partiet har ingen prinsippprogram i tillegg. Programmet starter med en sides oppsummering av de viktigste sakene, hvor dessverre ikke noen av fredsindikatorne omtales. På neste side oppsummeres imidlertid partiets grunnleggende idéer, og her uttales det blant annet: «Arbeiderpartiets visjon er en rettferdig verden uten fattigdom, i fred og i økologisk balanse, der menneskene er frie, likestilte og har innflytelse på sine livsvilkår.»

Gjennomgangstematikken i Aps program er solidaritet. Veldig mange av formuleringene som fremkommer i denne sammenheng kan med litt godvilje tolkes som uttrykk for fredskultur, selv om disse ikke oppregnes slik i dette fredspolitiske regnskapet. Det ville i tilfelle ha utvannet fredsbegrepet. I Aps program er det avsatt halvannen side til et avsnitt om «Sikkerhet og fred», på slutten av programmet. Her er Ap mindre forklarende i forhold sin fredsprofil enn eksempelvis Krf eller SV. Hos Ap heter det eksempelvis at «fredsprosesser er et mål i seg selv» uten noen videre forklaring på hvorfor det har seg slik. Programmet har tilsvarende uttalelser som «Det er ikke mulig å skape fred uten å skape utvikling og rettferdighet».

Mange av de tradisjonelle fredssakene fredsorganisasjonene har frontet ovenfor partiet i de senere år er kommet med i partiprogrammet. Programmet har en gjennomgående fredsprofil, selv om denne til tider er utydelig. Oppsummeringer som denne signaliserer imidlertid at fredstemaet som oftest er med i Aps tankesett: «Vår utenrikspolitikk må søke allianser, og vi må se sammenhengen i politikken – mellom rettferdig fordeling, handelspolitikk, energipolitikk, miljøpolitikk, sikkerhetspolitikk, næringspolitikk og fredsengasjement». Aps program er blant de bedre på fredssak. Programmet har gjennomgått substansielle forbedringer siden 2001, men har også mistet noen gode fredssaker siden 2005.

Parti nr 6: Senterpartiet (Sp)

Sp har kun ett program, men det er til gjengjeld på hele 141 sider. Dette Stortingsvalgprogrammet har både en FN og en nedrustnings del. Allerede i programmets første del, om Senterpartiets verdigrunnlag, kommer fredsprofilen frem ved følgende utsagn: «Varig fred mellom folkeslag og nasjonar byggjer på gjensidig respekt for ulike kulturar og levesett.» Senterpartiets program er imidlertid ikke særlig sterk på å forklare sin fredsprofil gjennomgående i programmet. Forklarende utsagn som «kamp om jord- og vassressursar kan skape konflikhtar mellom folk og nasjonar»

forekommer, men dog ganske sjeldent. Et tilsvarende eksempel er: «ein strategi for førebyggjande handling må røre ved dei vanlegaste årsakene til konflikhtar både mellom statar og internt, mangel på kontroll over land og vatn og innverknad over eigen livssituasjon». Store deler av det lange programmet blir stående uten noen form for fredspolitiske referanser. Programmet kan allikevel sies å ha en gjennomgående fredsprofil. Senterpartiet er særlig gode på nedrustning i sitt program. De tar for seg en del saker i denne anledning som ingen eller få andre partier kommer inn på i sine program. Blant

eksemplene på dette er avtalen om konvensjonelle styrker i Europa og FNs våpenhandelsregister. Sp scorer også høyt på en rekke fredsindikatorer i deres grunnleggende defensive holdning til innretning og bruk av militærmakt. Sps program er blant de beste på de fredssaker dette regnskapet legger til grunn.

Parti nr 7: Sosialistisk Venstreparti (SV)

SV har både et prinsippprogram og et arbeidsprogram. Prinsippprogrammet (PP) er fra 1995. Ettersom dette programmet ikke er tilgjengelig i Pdf format² har vi måttet samle inn teksten i programmet slik den foreligger på www.sv.no for så å formatere dette i pdf. Samlet blir da prinsippprogrammet på 47 sider, hvorav ca 5 sider er linker/ tomrom grunnet formatering. Slik vi leser PP er dette derfor på 42 sider. PP starter opp med å gi leseren noen «tenk deg» scenarier i forhold til hvordan SV ønsker å bidra til at verden skal bli i kapittel 2. Her heter det blant annet: «Tenk deg en verden der konflikter løses med fredelige midler». Av de seks hovedutfordringene PP fremhever i sitt sammendrag er også «Sikkerhet og fred» den sistnevnte. Her heter det eksempelvis at: «Hovedutfordringene er å fjerne årsakene til konflikter og bidra til at konflikter løses uten bruk av vold.» PP beskriver militarisme på en sammenliknbar måte som Rødt gjør i sine program. Det heter eksempelvis at «Gjennom kapitaleksporten utvikler storkapitalen en interesse for politisk og militær kontroll over de land og markeder hvor de har sine investeringer. Dette er imperialisme. Konkurransen mellom ulike imperialistiske interesser har i det tjuende århundre bidratt til to verdenskriger» og ikke minst «Frigjøringsbevegelsene i de tidligere koloniene og åpne konflikter mellom mange utviklingsland har også hatt sitt utgangspunkt i den internasjonale økonomiske avhengigheten og politiske undertrykkingen». Kapittel 4.3 i PP heter «mål: En fredelig verden», og er opplagt av særlig fredspolitisk interesse. Her brukes begrep som ikkevold, og fredsprofilen synes entydig. Samlet sett er det imidlertid mye som kunne vært gjort med PP for «mainstreaming» av denne fredsprofilen. Eksempelvis snakkes det ikke om behovet for ikkevoldelig konflikthåndtering i skole eller i forskningssammenheng, slik eksempelvis Miljøpartiet De Grønne gjør. PP legger ved flere anledninger opp til tett samarbeid med fredsbevegelsen, og viser at SV i stor grad identifiserer seg med denne. Samtidig «glemmer» ofte PP fredsbevegelsen når viktige samfunnskrefter eller potensielle samarbeidspartnere

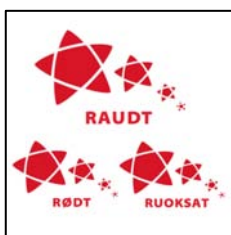
² Var ikke å oppdrive i pdf format så sent som 10. august 2009 - selv etter gjentatte henvendelser om dette til SVs partikontor.

opplistes. Et eksempel på dette er «Sosialister må arbeide for samfunnsendringer på mange plan. Innsats gjennom parti og bevegelser må følges opp i egen hverdag. Solidaritet, likestilling, omsorg og miljøbevissthet er verdier som også må forplikte oss som enkeltmennesker.»

SVs arbeidsprogram for 2009 - 2013 er tilgjengelig på partiets webside i et annerledes format enn de andre partienes program. For å løse dette problemet tok vi utgangspunkt i KrFs program, hvilke har 377, 33 ord per side. Da vi registrerer at SVs program teller 40 873 ord, tilsier dette at programmet er på 108 sider med tilsvarende formatering som Kr.F bruker for sitt program. Med dette anslaget som basis mener vi at SVs programmer samlet utgjør 150 sider. SVs arbeidsprogram (AP) vektlegger nærhet til fredsbevegelsen og generell fredsprofil sterkere enn PP. Allerede i APs første avsnitt heter det at «SV er et fredsparti. Vi arbeider for nedrustning og fredelig konfliktløsning», og et helt av programmets 12 kapitler er tilegnet fredssak, under tittelen «Fred og solidaritet». Dette kapitlet er nesten dobbelt så langt som eksempelvis kapitlet om feminisme, eller det om kultur og idrett. Faktisk er denne fredsdelen gitt høyere prioritet i dette programmet, enn i noe annet partiprogram vi har gjennomgått i denne studien. Allikevel får ikke fredsprofilen gjennomsyre dette SV programmet helt. Eksempelvis omtales ikke fred mellom introduksjonen og kapittel 11 i programmet. Fredsuttalelsene er opphopet i programmet, hvilke kan indikere at fredsfilosofi ikke anses viktig innen alle delene av politikken. Et element som kan ses i sammenheng med SVs fredsprofil, og som i større grad enn andre fredstema gjennomsyres i AP, er forebygging. SV er flinke til å trekke frem behovet for forebygging av eksempelvis vold og kriminalitet gjennom forebygging i skolen, frivillighet og diverse velferdssystem. APs grunnleggende forståelse av konfliktdynamikk kommer særlig til uttrykk ved følgende utsagn: «Våre mål om fred og utvikling i verden avhenger i dag mer enn noe annet av kamp mot global oppvarming og den globale kapitalismens rovdrift på mennesker og miljø. SVs internasjonale politikk må derfor ses i lys av vår politikk for å stoppe klimaendringene, som er nærmere beskrevet i miljødelen av dette programmet.» Dette perspektivet anerkjenner ikke nødvendigvis ikkevoldelig konflikthåndtering som et mål i seg selv, og kan tolkes som at partiets tradisjonelle fredspolitikken får en mer underordnet rolle i dette programmet, enn i prinsippprogrammet fra 90-tallet.

Parti nr 8: Rødt

Rødt har både et prinsippprogram (fra 2007) og et arbeidsprogram (fra 2008). Prinsippprogrammet (PP) er på 30 sider. Rødt sitt arbeidsprogram (AP) er på 73 sider, og gjelder fra 2008 til 2010. Dette programmet gjentar en del tekst fra PP. Programmene taler begge for radikal forandring av grunnleggende samfunnsstrukturer. Av relevans for fredspolitikken fremholdes det eksempelvis i

PP at «fundamentet for kampen for sosialisme er solidaritet. Vi mener at det er kapitalismen, og ikke menneskets natur, som er hindringa for å skape et rettferdig og solidarisk samfunn». PP bruker mye plass på å forklare hva Rødt mener er galt med kapitalismen. I denne sammenheng heter det eksempelvis at: «kapitalistene må hele tida få kapitalen sin til å vokse om de ikke skal bukke under i konkurransen. Dette systemet driver fram en ødeleggende kamp om makt og kapital, som fører til utbytting, krig og rovdrift på mennesker og miljø» og «den framskrittsvennlige sida ved kapitalismen er forlenget historie, og i dag er den en trussel mot alt liv på

jorda.» I PP synes også partiets imperialismeteorien å ligge bak det meste av sikkerhetspolitikken. En del av PP heter også «Imperialismen fører til krig». Eksempelvis heter det her at «under kapitalismen foregår det en stadig kamp, med både økonomiske og militære midler, mellom kapitalgrupper og mellom kapitalistiske land og grupper av land, for å få tilgang til nye ressurser, billig arbeidskraft og nye markeder» og «historia har mange eksempler på at stater har gått til krig og erobring for å sikre egne selskaper spillerom. Det borgerskapet som har den sterkeste militærmakta til rådighet, kan også tvinge fram økonomiske fordeler uten å gå så langt som til

krig.» I AP heter det tilsvarende at: «Jaget etter profitt skaper også krig. Det siste tiåret har vi gjentatte ganger sett at USA er villig til å gå i krig for å sikre olje og gassressurser». Ofte formidles det at Rødt er for «væpna revolusjon». I PP heter det imidlertid at «Rødt vil gjennom politisk virksomhet, i samarbeid med andre sosialister, kommunister og folkelige organisasjoner, arbeide for ei fredelig og demokratisk omforming av økonomien og maktfordelinga i samfunnet.» Dette bør forstås som en fredelig heller enn en voldelig revolusjon. I denne sammenheng kan det også være greit å bemerke som PP gjør at «Rødt tar sterk avstand fra overgrep mot menneskerettigheter, politiske drap og folkemord som er gjennomført i sosialismens navn.»

Ved noen anledninger kan det allikevel synes som om PP anbefaler voldelig konflikthåndtering. Her er eksempler: «Rødt anerkjenner nasjonenes rett til selvbestemmelse. Retten til sivil og militær motstand mot okkupasjon og undertrykking er en grunnfesta rett for alle verdens folk» og «Den antikoloniale kampen føres både politisk, økonomisk og militært». Partiet fremholder ikke fred som noe overordnet mål for politikken, og inkluderer ikke nødvendigvis fredspolitik som avgjørende i deres visjon om et sosialistisk samfunn. Eksempelvis oppsummerer PP følgende: «Frihet, likhet, sosial rettferdighet, kvinnefrigjøring, fellesskap, menneskerettigheter, globalt samarbeid og miljøforståelse vil være viktige pilarer i organiseringa av et sosialistisk samfunn.» Fred har altså ikke fått noen plass i denne essensielle oppsummeringen. Mange av de tradisjonelle fredssakene som fredsorganisasjonene har fremmet har imidlertid også blitt adoptert av Rødt i deres program. Fredsorganisasjonene deler en del grunnleggende fredspolitik med Rødt, da særlig når det gjelder Norges deltakelse i internasjonale kriger siden 1999. Rødt sine program er omfattende (samlet på 103 sider) men nevner allikevel aldri fredsbevegelsen eller fredssaken eksplisitt i sitt program. Dette er merkverdig, særlig med tanke på det tradisjonelt gode samarbeidet mellom Rødt og fredsbevegelsen i forhold til demonstrasjoner og markeringer.

Parti nr 9: Miljøpartiet de Grønne (MDG)

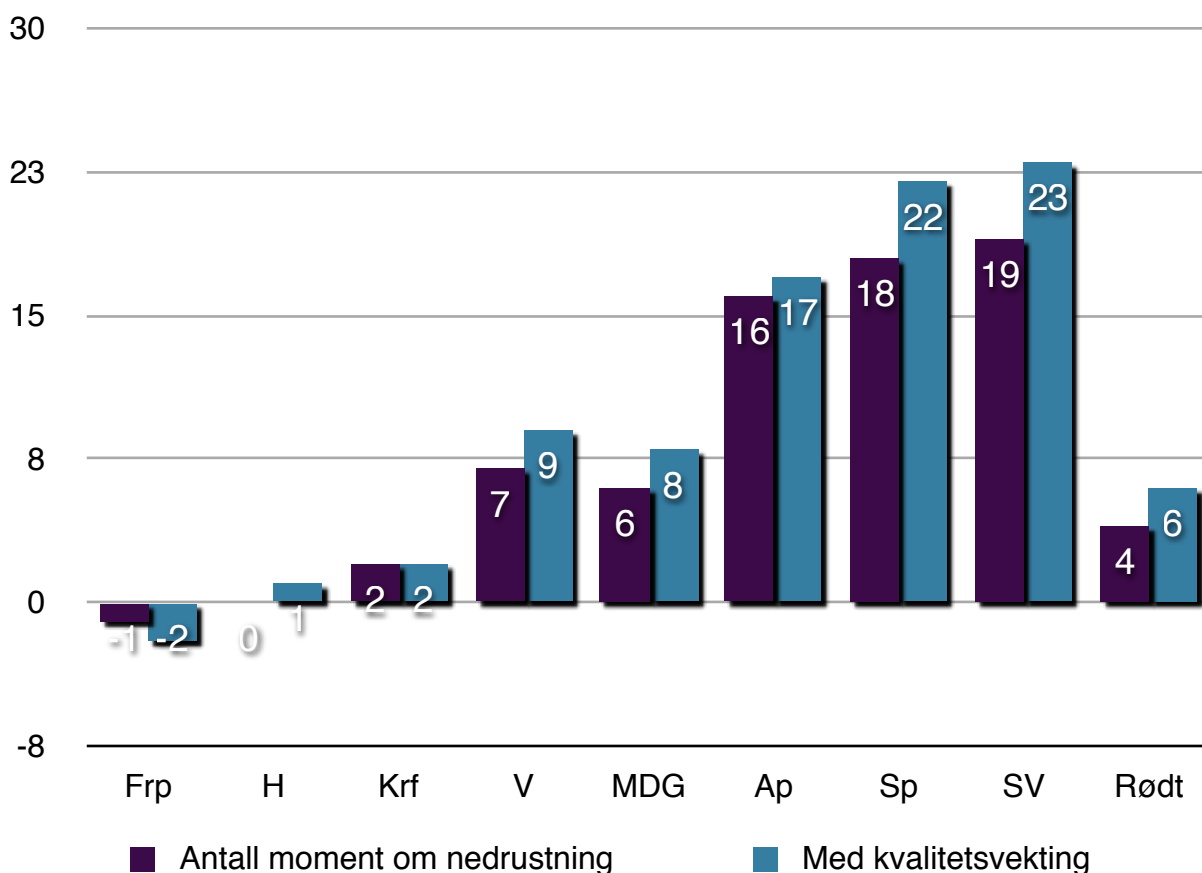
MDG har både et prinsippprogram og et arbeidsprogram fra 2009. Prinsippprogrammet (PP) er på 23 sider. Partiets arbeidsprogram er på 27 sider. Samlet utgjør dette det desidert laveste programsideantall av alle partiene. På tross av at MDGs program kun består av 50 sider, og dermed heller ikke behandler alle deler av fredspolitikken like inngående som eksempelvis SVs program gjør, er MDGs program svært gode på fredspolitik. Beklageligvis gjentas prinsippprogrammet i all hovedsak i arbeidsprogrammet, slik at man i praksis kan anse det samlede sideantallet som nærmere 30 enn 50 sider i denne sammenheng. Allikevel hevder altså partiet seg helt i toppen når det gjelder antall fredsmomenter. Dette skyldes en svært tydelig fredsprofil, hvor ikkevoldskonsept opptar stor plass. MDG er et radikalt parti, som Rødt, men altså ikke et venstreradikalt ett. MDG er det eneste partiet i Norge som står for en absolutt ikkevoldslinje i sine program. Dette kommer eksempelvis til uttrykk ved følgende formulering i PP: «Miljøpartiet De Grønne legger ikkevoldsprinsippet til grunn for alle områder av politikken. Vi mener økologisk og sosial bærekraft, demokrati og respekt forebygger konflikter gjennom fjerning av strukturell vold i fredstid. Vi mener også at ikkevoldelig motstand og dialog kan dempe, forvandle og løse konflikter når de oppstår.» I dette sitatet indikeres også en annen fredspolitisk dimensjon ved MDGs program: det partiet kaller «sosial bærekraft». Partiets tenkning synes i det meste å sentreres rundt målene om nettopp sosial bærekraft og økologisk bærekraft. I denne sammenheng uttales det eksempelvis i PPs første linje: «Miljøpartiet De Grønnes mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Økonomien skal underordnes sunne økologiske prinsipper, og fremme fred og rettferdighet både lokalt og globalt.» Videre utdypes relasjonen mellom de to målene ved utsagn som: «Mennesket legger allerede beslag på store deler av jordens areal og naturressurser, noe som truer fred, velferd og selve eksistensen til mange medmennesker samt en rekke andre arter».

DEL II: «Partienes fredsmoment og deres kvalitet pr indikator»

I denne delen av Fredspolitisk regnskap 2009 gjennomgås alle partiprogrammernes fredsmomenter slik de fremkommer i partiprogrammene kvantitativt og kvalitativt pr fredspolitisk indikator. Her innføres altså en kvalitetsvekting av hvert partis fredsmomenter. Denne kvalitetsvektingen berømmer momenter som ikke kommer med forbehold og de som er originale, og dermed er viktig å ha representert på Stortinget for idémangfoldets del. I tillegg vil særlig progressive momenter gis ekstrapoeng. Mange av partiene har stor grad av gjentakelse i sine program, men gjentakelsene gir ikke uttelling i denne gjennomgangen. Dermed kan også et partis fredsmoment (slik de fremkommer i lilla søyle) utelates i den blå søylen.

Tema nr 1: Nedrustning.

Analysen som ligger til grunn for kvalitetsvektingen

Verken Frp eller Høyre kan sies å ha nedrustningspolitikk, altså politikk for nedrustning, i sine program. Det nærmeste noen av disse kommer er Høyres uttalelse om at de vil arbeide for sterkere internasjonalt samarbeid mot spredning av masseødeleggelsesvåpen. Dette er selvsagt positivt, derav også Høyres ekstra + 1 uttelling på kvalitetsvektingen. Grunnen til at dette momentet ikke gir utslag i fredsmoment er imidlertid at Høyre også har et moment for opprustning i sitt program. Dette handler om at Høyre vil ruste opp det norske forsvaret, og dermed utliknes det positive ikkespredningsmomentet. Frp har et tilsvarende opprustningsmoment i sitt program, men altså ingen momenter som kan tolkes i motsatt retning, og ender dermed på -1. Kvalitetsvektingen går videre ett moment i negativ retning for Frp, da samtlige andre partier har nedrustningsmomenter i

sine program. Frp isoleres altså som det eneste parti som absolutt ikke utviser interesse for nedrustningspolitikk i sine program.

Krf sine to nedrustningsmomenter består av en bemerkning om viktigheten av nedrustningsarbeidet og en generell støtte til atomnedrustning. Dette er ikke å anse som originale argument, eller moment som er i stand til å trekke nedrustningsdebatten fremover. Kvalitetsvektingen blir dermed lik deres antall momenter. Venstre synes mer progressive i sin nedrustningspolitikk. De er mer konkrete enn de andre borgerlige partiene ved at de forholder seg til saker som prøvestansavtalen, ikkespredningsavtalen og NATOs atomstrategi. De er til tider progressive, eksempelvis ved at de er det eneste borgerlige partiet som vil oppheve NATOs strategi for førstebruk av atomvåpen og ønsker et forbud mot atomvåpen. Dette gir Venstre to ekstra kvalitetspoeng.

MDG har det programmet som definitivt får flest nedrustningspoeng per ord benyttet på tematikken i deres program. De fremstår enkle og absolutte i sine nedrustningskrav. Det er ingen andre parti som krever totalforbud av alle former for radioaktiv ammunisjon, og det er heller ingen andre som påpeker at sivil atomkraftproduksjons nærhet til våpenteknologi er et argument imot å ta denne teknologien i bruk. Dette scorer MDG to ekstra kvalitetspoeng på. Rødt har også med to nedrustningsmomenter de er alene om; at Norge ikke burde gå til innkjøp av kampfly overhodet, og at de ytrer støtte til FMCT prosessen³. Dermed gir vi også Rødt to ekstra kvalitetspoeng i forhold til nedrustningspolitikken.

Når det gjelder Ap, Sp og SV er disse partienes program rett og slett overlegne de andres på dette politikfeltet. Ap har mange tradisjonelle nedrustningsmomenter i sitt program, og scorer høyt på det. Aps formuleringer er imidlertid mer uklare enn foreksempel Venstres, og det blir dermed vanskelig å gi partiet mange ekstra kvalitetspoeng. Ap er imidlertid forbilledlig tydelige når det kommer til motstand mot opprustning i verdensrommet, og de adresserer atomfrie soner. Når dette vektet opp mot deres «kanskje» til konvensjon mot atomvåpen og gjentakelser av fredsmoment (som de allikevel får poeng for i lilla søyle) gir vi kun ett ekstra kvalitetspoeng til partiet i denne omgang. Senterpartiet gjør det også svært godt på nedrustning. De er eksemplariske i sin omtale av forbud mot atomvåpen, motstanden mot militarisering av verdensrommet og ikke minst motstanden mot USAs rakettskjold i Europa. Alt dette får Sp ekstra kvalitetspoeng for. De er også sterkere på landminer/ klasevåpen problematikken enn de øvrige partiene, og de adresserer tillitsbyggende tiltak i forhold til CFE, hvilke ingen andre partier gjør i sine program. Dermed innkasserer Sp fire ekstra kvalitetspoeng i denne gjennomgangen.

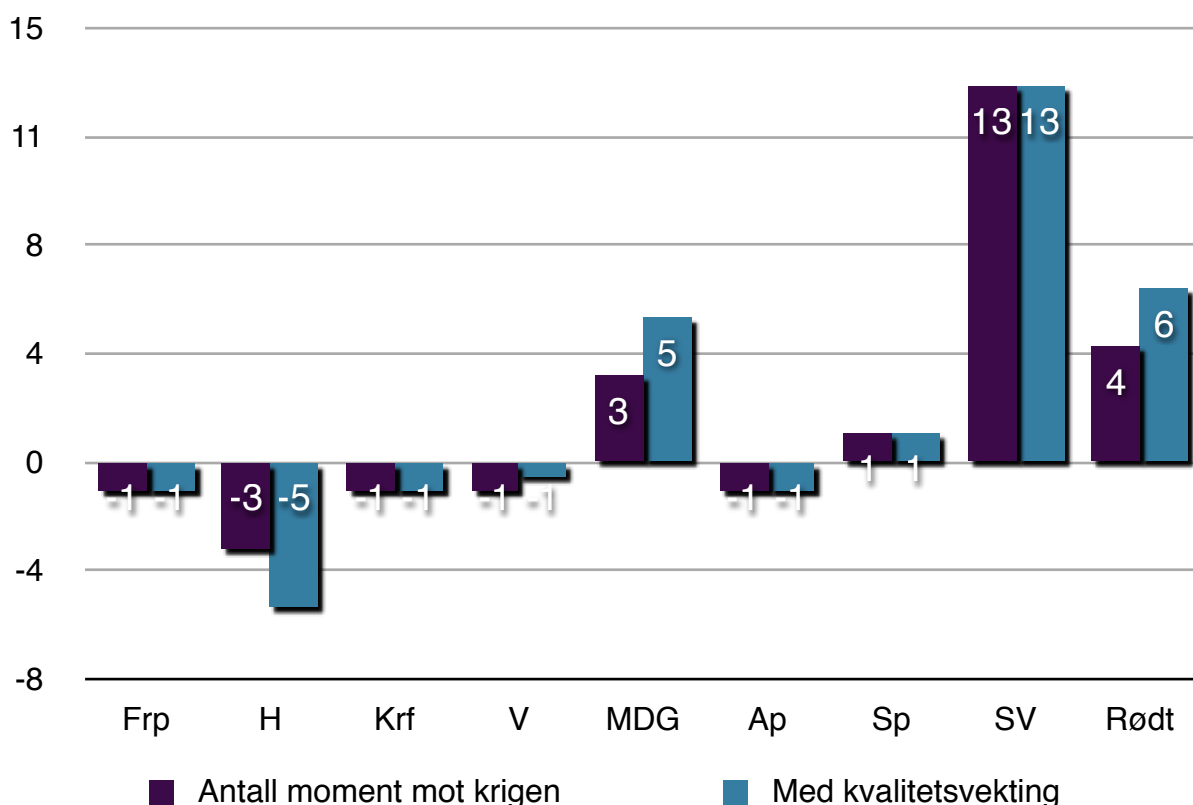
Det eneste partiet som er bedre på nedrustning i sitt program enn Sp er SV. SV er like tydelige som MDG i sine nedrustningsmomenter, og mange av dem er det kun SV som har. Eksempelvis gjelder dette krav i forhold til militært forbruk i bistand og behovet for å frigjøre midler til utvikling gjennom å redusere militært forbruk. Samlet gis SV fire ekstra kvalitetspoeng for de to nevnte, samt tydelighet i rakettskjoldsaken og i forhold til NATOs atomstrategi.

Mens de fire borgerlige partiene samlet ikke får mer enn ti nedrustningspoeng for sine program, og disse programmene fremmer opprustning ved flere anledninger, har ingen av de tre rødgrønne partiene noen opprustningsmomenter, og innkasserer hele 62 nedrustningspoeng. Disse poengene er rimelig jevnt fordelt mellom partiene; Ap har 17, mens Sp har 22 og SV 23. Det er dermed ingen tvil om at et rødgrønt regjeringsalternativ har langt større troverdighet i forhold til nedrustningspolitikken enn alle øvrige alternativ. Nedrustningspolitikken er imidlertid et av få politikkområder denne undersøkelsen tar for seg hvor de rødgrønne gis en fullstendig seier.

---

³ Prosessen for å etablere en Fissile Material Cut Off Treaty

Tema nr 2: Afghanistan

Analyse

Frps program poengterer at det er viktig at Norge tar aktiv del i kampen mot terror, og at Norge må opptre som lojal alliert med USA når det gjelder samarbeid og strategivalg i denne sammenheng. Høyre er tydeligere når det gjelder krigen i Afghanistan, og vil oppheve begrensningene på hvor norske styrker kan operere i landet, at Norge skal opptre lojalt i alliansen og i det hele tatt prioritere militære bidrag i utenlandsoperasjoner gjennom NATO og EU. Dette gir partiet to negative ekstrapoeng i denne sammenheng. Når det gjelder Krf er de støttende til krigen, men rimelig tamme i deres omtale av denne. Venstre støtter krigen på tilsvarende måte i sitt program, men påpeker samtidig problemer med humanitært rom i Afghanistan. Venstre gis et halvt ekstrapoeng for dette. Ap omtaler Afghanistan på liknende måte som Krf, og selv om partiets krigsiver her begrunnes litt klarere er konklusjonen den samme. Sp har en særlig interessant omtale av Afghanistan i deres program. Sp sier i sitt program at partiet vil styrke den fredsbevarende og humanitære støtten fra Norge på bekostning av militær deltakelse. På tross av at Sp er blant de seks partiene som støtter krigføringen i sine program, og ikke blant de tre som er tilsvarende motstandere, anerkjennes dermed et av Sps moment i denne sammenheng som et fredsmoment.

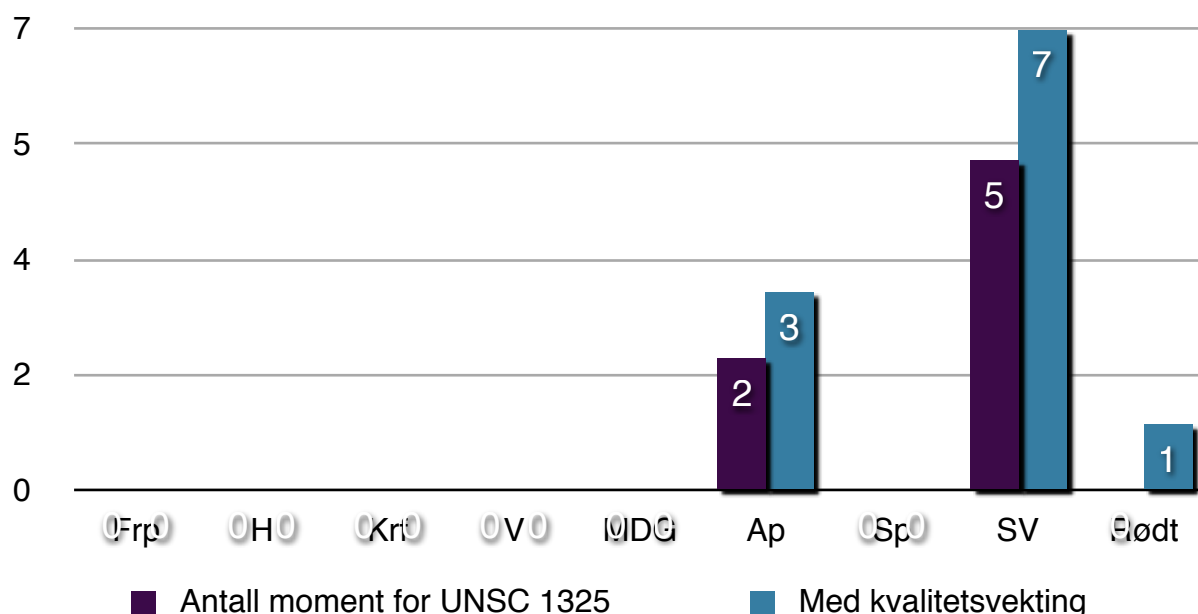
MDG har tydelig motstand mot alle typer «out of area» operasjoner i sine program, og argumenterer kort men effektivt for dette standpunkt. Koblingen til NATOs atomstrategi, og kollektiv sikkerhet gir MDG to ekstra kvalitetspoeng. Rødt er svært tydelige i forhold til Afghanistan. I motsetning til de øvrige partiene sidestiller Rødt krigen i Irak med den i Afghanistan, hvilke også SV gjør, men da på en heller uklar måte. I tillegg kritiserer Rødt krigen mot terror i

forhold til rasisme og innskrenking av demokratiske rettigheter i vesten. De siste momentene medfører to ekstra kvalitetspoeng for partiet.

SV har endret sin Afghanistan politikk i 2009 programmet. Dermed går SV til valg på å trekke de norske soldatene hjem fra Afghanistan. Sannsynligvis av denne grunn omtales Afghanistan langt mer inngående i SVs program enn i de andre programmene. I antall fredsmomenter innkasserer SV dermed flere poeng enn alle de andre partiene samlet. Når det gjelder ekstra kvalitetspoeng er det imidlertid ikke aktuelt, men samtlige av de tretten fredsmomentene står seg isolert sett godt, uten nevneverdige gjentakelser eller sammensetting som bidrar til utvanning av deres primære standpunkt, hvilke altså er «hent soldatene hjem».

Fredsrådets helhetsinntrykk når det gjelder Afghanistan er at MDG er best, Rødt nest best og SV er tredjebest på dette i sine partiprogram.

Tema nr 3: Kvinner fred og sikkerhet

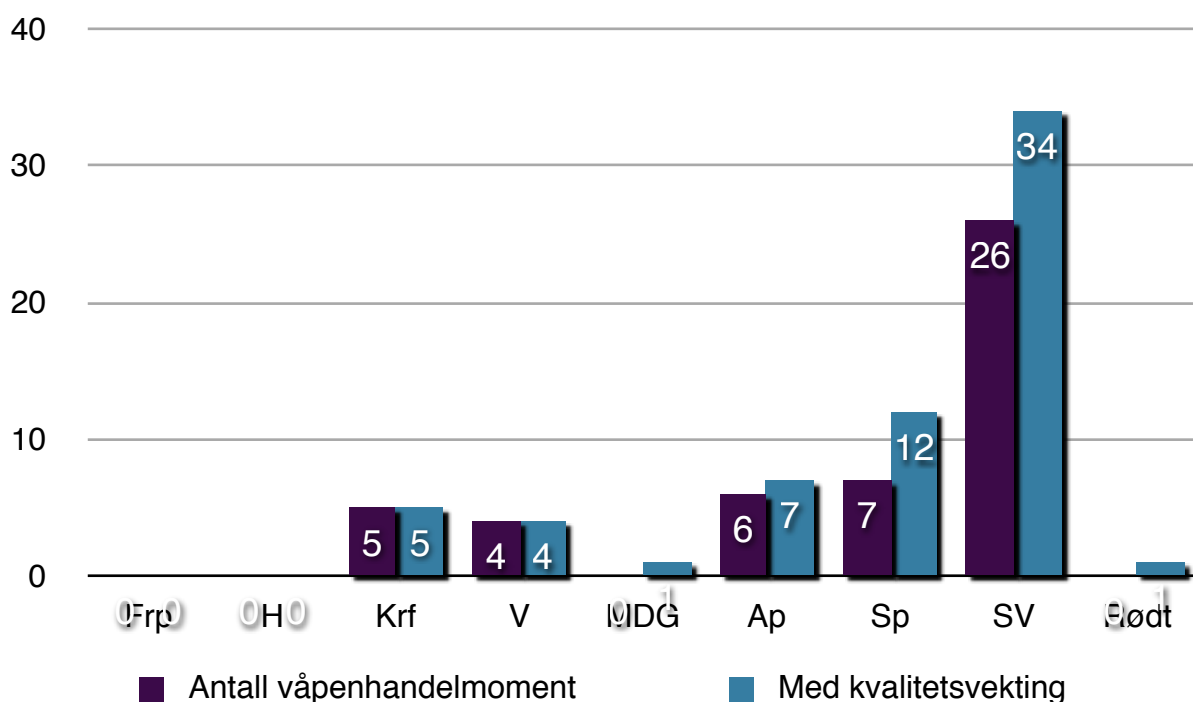

Analyse

Dette er den fredspolitiske indikatoren færrest partier synes å være interessert i. SV har uten tvil ivaretatt saken best i deres program. Ap viser også forståelse for saken, og får også et ekstra kvalitetspoeng fordi de i tillegg til momentene som støtter opp om UNSC 1325 sitt innhold også taler for likestillingsarbeidet i FN mer generelt. Når det gjelder Rødt har de ingen direkte omtale av kvinner fred og sikkerhet, men uttrykker generelle holdninger i likestillingspolitikken som støtter opp om UNSC 1325 målsettinger, og får derfor et ekstra kvalitetspoeng. SV uttrykker også likestillingsmål i forhold til asyl og bistandspolitikk som bygger opp om UNSC 1325, og får derfor to ekstra kvalitetspoeng i denne sammenheng. Ingen av de øvrige partienes program synes å uttrykke noe som helst i forhold til denne tematikken. Dette må anses som fredspolitisk svakt.

Fredsrådets helhetsinntrykk når det gjelder kvinner, fred og sikkerhet er derfor at SV er best, Ap nest best og Rødt er tredje best på dette i sine partiprogram.

Tema nr 4: Internasjonal våpenhandel og norsk eksport av krigsmateriell

Analyse

Frp, Høyre, Rødt og MDG omtaler ikke våpenhandel i sine program. Dette er svakt. Riktignok tilsier MDGs klare ikkevoldlinje at de er motstandere av norsk våpeneksport, hvilke gir dem et ekstra kvalitetspoeng, selv om ikke våpenhandel omtales direkte i denne sammenheng. Den samme godvilje tillegges Rødt for sin tydelighet i forhold til at Norge ikke skal bidra i kriger som Irak og Afghanistan, som altså utgjør hovedmarkedet for norsk krigsmaterielleksport i dag. Uansett er det skuffende at de to radikale partiene ikke omtaler våpenhandel i sine program. Når det gjelder Høyre og Frp nevner heller ikke disse tematikken, selv om dette er mer som forventet, da disse partiene også har utelatt denne tematikken i tidligere program, hvilke selvsagt også er høyst beklagelig.

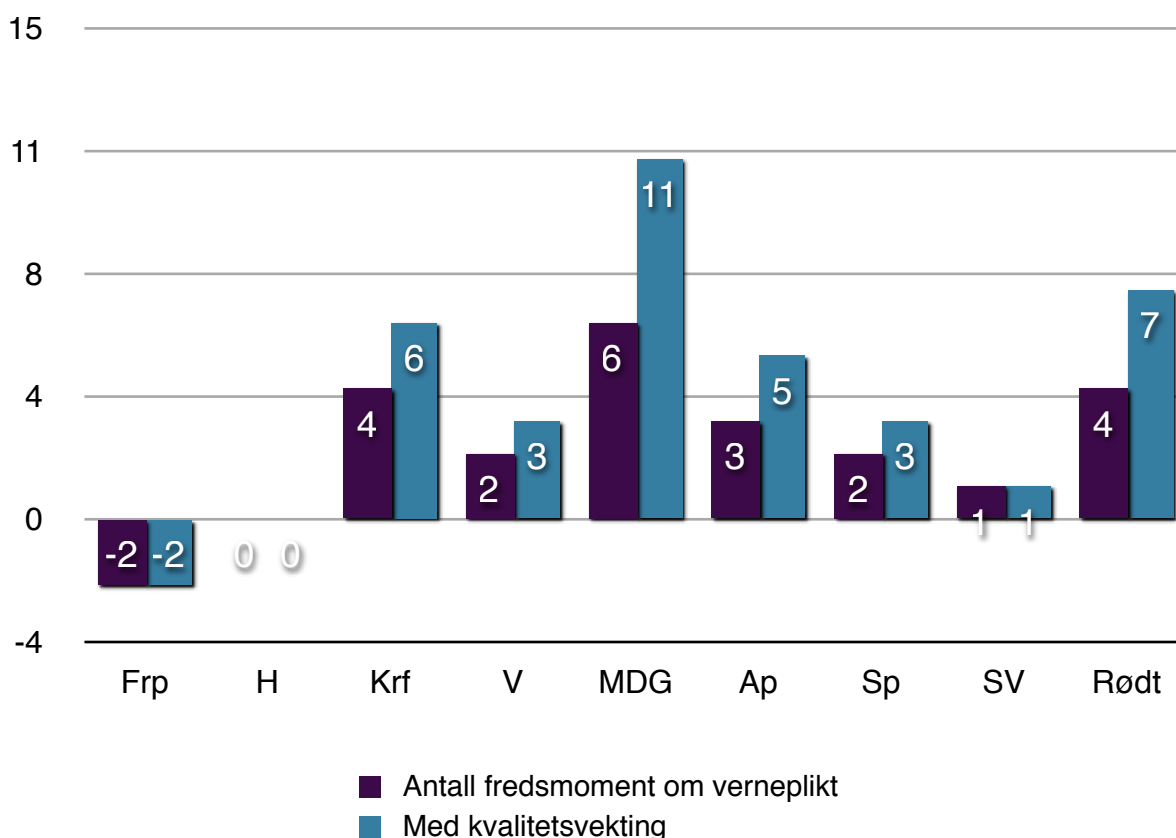
Venstre har tidligere vært det fredspolitisk beste partiet på borgerlig side i våpenhandelsammenheng. I denne analysen ser vi imidlertid at Krf fremstår mer progressive enn Venstre i våpenhandelpolitikken. Begge fremstår imidlertid mindre ambisiøse enn de rødgrønne partiene. Venstre synes altså ikke å være like på hugget i denne saken som tidligere. Eksempelvis har de med en formulering hvor man begrenser nytten av å innføre strengere merking og sporing i forhold til norsk eksport, da dette kun skal gjelde i forhold til konfliktområder, og ikke uønskede mottakere mer generelt.

Ap gjør det på sin side bedre enn tidligere i denne gjennomgangen av våpenhandelpolitikken. Deres program har nå bedret seg i forhold til sluttbrukererklæringer, selv om det ennå ikke er like godt som Sp og SVs program i denne saken. Ap er imidlertid svært gode på internasjonale tiltak for å regulere våpenhandelen, og får ekstra kvalitetspoeng for dette, i tillegg til ekstra kvalitetspoeng for å adressere skattelegging av våpenhandelen som en mulig inntektskilde for FN. Ap mister imidlertid ett av disse ekstrapoengene grunnet deres promotering av gjenkjøpsavtaler for norsk krigsmateriell-industri, hvilke igjen legger til rette for økning av krigsmaterielleksporten fra Norge.

Sp er ikke bare tydelige når det gjelder behovet for merking og sporing, sluttbrukererklæringer, norske krigsmaterielleksportører i utlandet og eksportkontrollråd (hvilke også SV får uttelling for), men de har også et poeng om styrking av FN's våpenhandelregister som ingen andre partiprogram omtaler. Dette gir Sp hele fem ekstra kvalitetspoeng. SVs program avsetter mer plass enn de andre programmene til våpenhandelpolitikken, er langt tydeligere og mer progressive i saken enn de andre, og vinner dermed stort i denne analysen. Med 26 momenter på tematikken i fredspolitisk retning er SVs program mer omfattende enn alle de andre partienes programs omtale av tematikken til sammen. I tillegg til det overnevnte får SV ekstra kvalitetspoeng for motstand mot eksportstøtte, støtte til våpenembargoer, skattelegging av våpenhandelen og mål om begrensning av våpenhandelen som helhet. Samlet gir dette SV åtte ekstra kvalitetspoeng i forhold til våpenhandelpolitikken.

Fredsrådets helhetsinntrykk når det gjelder norsk eksport av krigsmateriell er at SV er best, Sp er nest best og Ap er tredje best på dette i sine partiprogram.

Tema nr 5: Verneplikt og ikkevoldelige forsvarsformer

Analyse

Frp har to uttalelser i sine program som taler til fordel for vervede styrker og bruk av private sikkerhetsselskap i det militære. Disse momentene teller negativt i denne sammenheng. Høyre omtaler verneplikten ved flere anledninger, men ikke alternativer i ikkevoldelig eller alternativ retning. Programmene kan dermed heller ikke gis poeng.

KrF får poeng for å gå imot allmenn verneplikt for kvinner, og poengteres for verdsetting av NGOer sine bidrag, sivilforsvarets bidrag og direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps bidrag til

forsvaret av Norge. De siste tre momentene kunne i og for seg også medregnes under tema nr 5 (defensiv innretning av forsvaret), men vi så det mer relevant å regne momentene inn under dette tema grunnet det relevante programmets gitte kontekst. Dette gir Krf også ekstra kvalitetspoeng for inkludering av sivile ressurser i forsvaret på de siviles premisser, i tillegg til ekstra kvalitetspoeng for å motsette seg kvinnelig verneplikt.

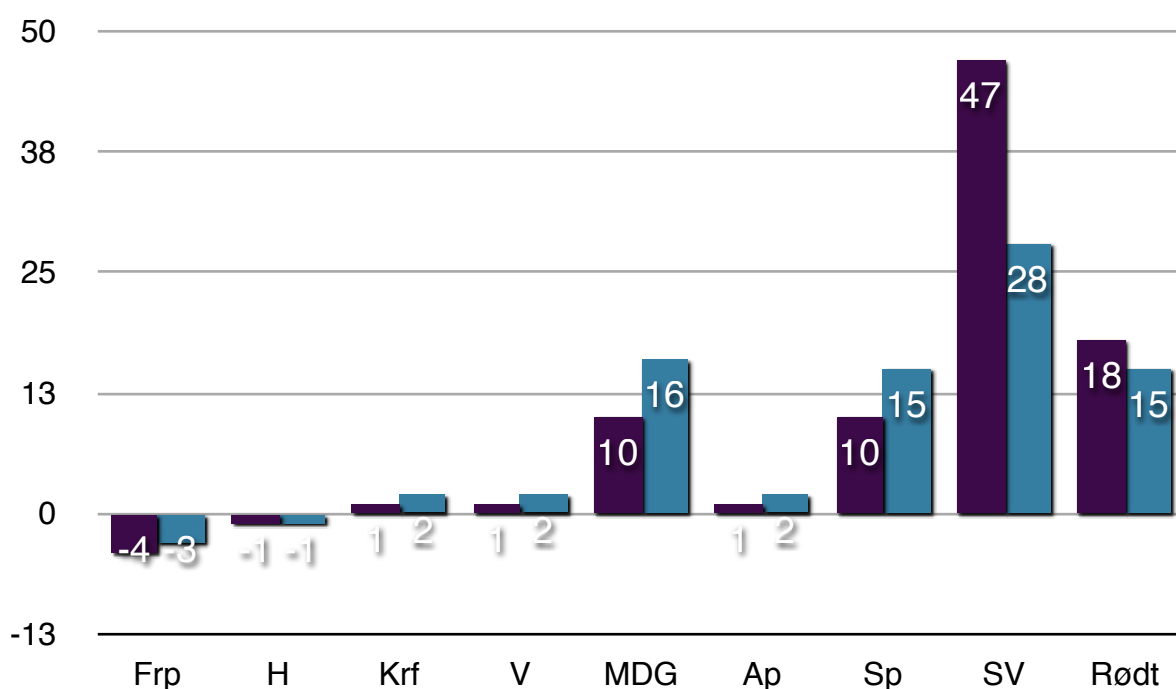
Venstre gis poeng for å understreke at siviltjenesten ikke skal gjøres lengre enn militærtjenesten, og at militærnektene ikke skal fengsles. Det siste gir også ekstra kvalitetspoeng. MDG får stor uttelling på dette temaet. Grunnen er at partiet ønsker kontinuerlig opplæring og beredskap i forhold til sivile forsvarsmetoder som ikkesamarbeid og ikkevoldsaksjonisme, og samtidig krever retten til totalnekt uavhengig av forsvarsform. Dette gir partiet hele fem ekstra kvalitetspoeng.

Ap har en veldig god formulering om at de vil gjøre siviltjenesten fredsrelevant og kompetansebyggende. Denne får de også to ekstra kvalitetspoeng for. Ellers har deres program en del mer uklare formuleringer av interesse, men som ikke kan oppregnes som fredsmoment i denne sammenheng. Ap får også uttelling for å ønske mer mangfold i det militære. Sp får uttelling for å motsette seg kvinnelig verneplikt og vervet forsvar. Det første får de også ekstra kvalitetspoeng for. SV får uttelling for å stresse nødvendigheten av å forebygge konflikter, og å motsette seg profesjonalisering av forsvaret i denne sammenheng. De trekkes imidlertid for å ønske kvinnelig verneplikt velkommen, og mottar ingen ekstra kvalitetspoeng i denne analysen.

Rødt skiller seg fra de andre partiene i denne analysen ved at de fokuserer langt mer på retten til å desertere ved aggresjonskrig, retten til å drive politisk arbeid som sivilarbeider, opplæring i sivile motstandsformer og retten til å nekte militæret på politisk grunnlag enn de andre. Dette får partiet god uttelling for, og siden partiet står alene om mye av dette innkasserer de hele fire ekstra kvalitetspoeng. Ett av disse tapes imidlertid grunnet deres oppslutning om kvinnelig verneplikt.

Fredsrådets helhetsinntrykk når det gjelder vernepliktpolitikk og ikkevoldelige forsvarsformer er at MDG er best, Rødt er nest best og Krf er tredje best på dette i sine partiprogram.

Tema nr 6: Defensiv norsk forsvarspolitik

Analyse

Selv om Frp har fire momenter som direkte motstrider en defensiv norsk forsvarspolitik, er det en viss gjentakelse i disse. Frp får dermed bare et minuspoeng i denne sammenheng. Høyre har tilsvarende to negative momenter, og et positivt, hvilket angår at Heimvernet fortsatt bør gis muligheten til å utdanne egne soldater.

Krf har i denne sammenheng noen gode punkter om satsing på Heimvernet. Dette redder partiet fra å ende på minussiden i denne saken. I tillegg har de en flott formulering om at Forsvaret skal forebygge krig og konflikter og bidra til en fredelig utvikling, hvilke partiet mottar et ekstra kvalitetspoeng for. Venstre har en tilsvarende formulering de også får ekstra kvalitetspoeng for. Ellers har partiets program stort fokus på å bidra militært i NATO og EU til å få uttelling for mer enn et fredsmoment i denne sammenheng.

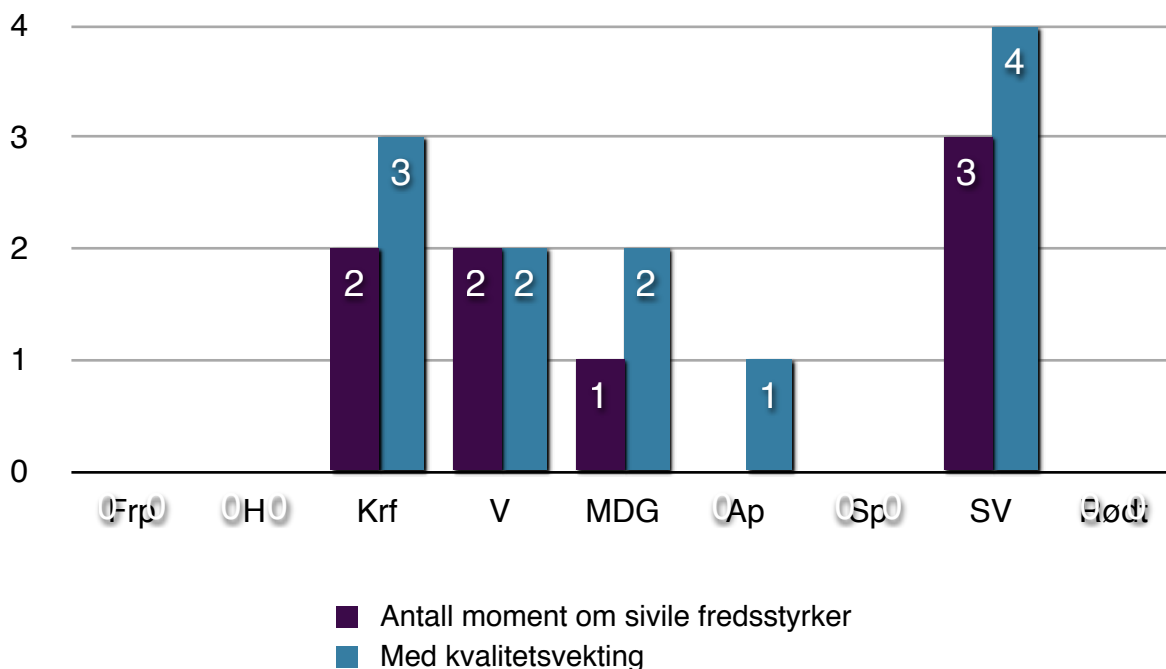
MDG gjør det veldig godt på defensivt forsvar. De er soleklare motstandere av alle offensivt innrettede allianser som NATO og EUs forsvarssamarbeid. MDG er svært klare på at det både er ønskelig og mulig å drive et ikkevoldelig forsvar av Norge, at vi kan og bør utvikle en ikkevoldskultur og forklarer hvilke menneskesyn de mener bør ligge til grunn for dette. MDGs program tar dessuten til motmæle ovenfor militarismen, både som strategi og tankegang. Dette er fredspolitik av ypperste klasse, og MDG mottar derfor hele seks ekstra kvalitetspoeng i denne sammenheng.

Ap har positive momenter under dette tema ved at de ønsker et større fokus på territorialforsvar i både NATO og i Norge. Dessverre utliknes en del av det positive i deres program ved at dette fortsatt støtter opp om militære operasjoner gjennom EU og NATO utenfor dette territoriet. Sp vinner stort på sin nasjonale orientering i forhold til forsvarsutvikling i denne sammenheng. De innkasserer fem ekstra poeng for fokus på norsk territorium, at NATO skal fokusere på forsvar av sitt eget territorium, forholdet til EUs grensekontroll, styrking av heimvernet og motstand mot deltakelse i EUs klampgrupper.

SV innkasserer tretten av deres fredsmomenter i denne sammenheng fra partiets gamle, men fortsatt gjeldende, prinsippprogram. Disse formuleringene er fra 1995, og likner litt på noen av formuleringene MDG bruker i sine program fra 2009. Konsepter fra 95 programmet, som eksempelvis ikkevoldsforsvar og nasjonalt defensivt folkeforsvar, tas imidlertid ikke opp i partiets arbeidsprogram fra 2009. Disse elementer gis derfor ikke ekstrapoeng, hvilke ellers ville ha skjedd. Spesielt mye gjentakelse i programmenes fredsmoment på dette temaet gjør videre at SV ikke får uttelling for alle sine fredsmomenter i kvalitetsanalysen. Deres utgangspunkt er imidlertid så overlegent alle andre parti (hele 47 fredsmoment) at partiet uansett kommer svært godt ut i denne analysen.

Fredsrådets helhetsinntrykk når det gjelder defensiv innretning av forsvaret er at MDG er best, SV er nest best og Sp er tredje best på dette i sine partiprogram.

Tema nr 7: Sivile fredsstyrker

Analyse

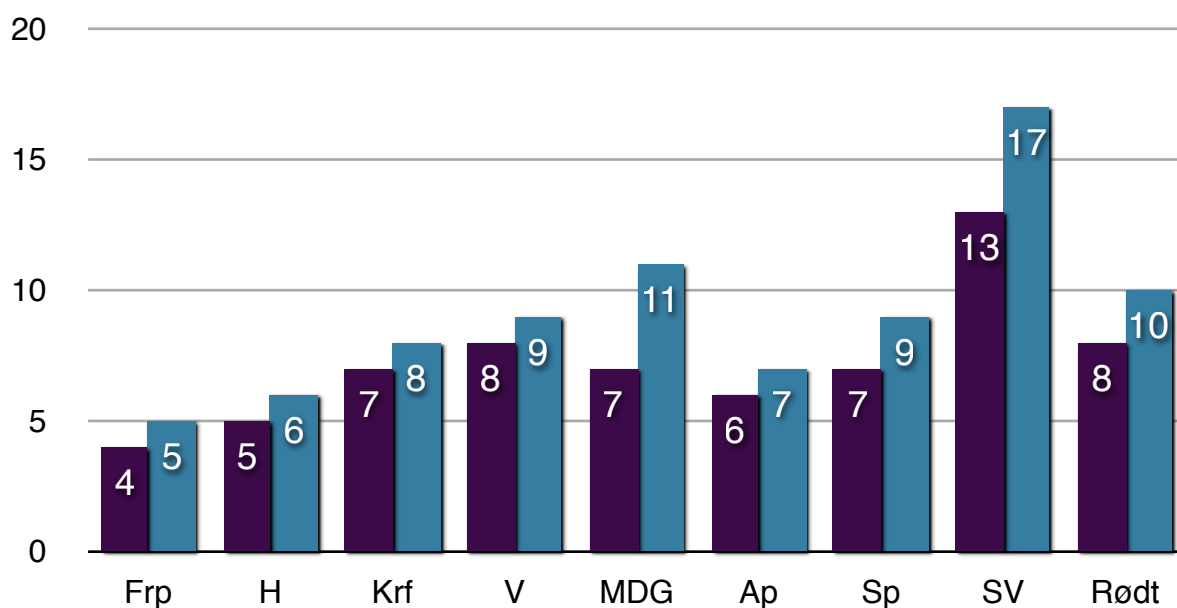
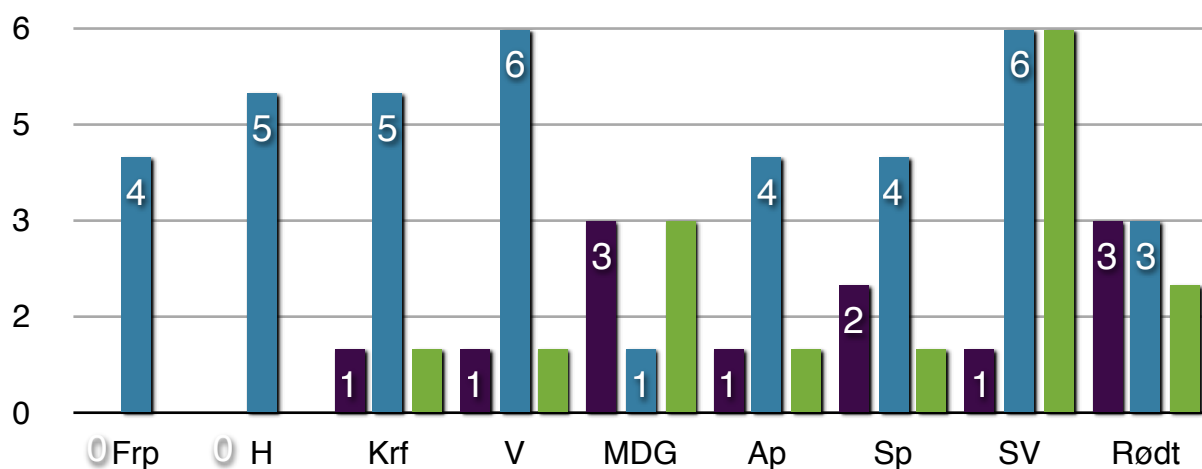
I forhold til dette temaet ser vi færre blokkpolitiske skillelinjer enn vi erfarer i øvrige fredspolitiske indikatorer. Det er hele fire partier som ikke sier noe om sivile fredsstyrker, eller som i det hele tatt ikke synes å reflektere rundt tematikken ut fra deres partiprogram. Disse er Frp, Høyre, Rødt og Sp. Av de partiene som særlig engasjerer seg i saken finner vi Krf, Venstre, SV og MDG.

Både Krf og SV sier i sine program at de ønsker å utrede muligheten for å etablere en norsk sivil fredsstyrke. Dette gis partiene et ekstra kvalitetspoeng i forhold til. Sammen med Venstre er det kun disse partienes program som omtaler sivile fredsstyrker eksplisitt. MDG åpner imidlertid for dette ved å åpne for ikkevoldsinnsats i internasjonale operasjoner, riktignok uten å forklare sivile fredsstyrker som strukturen for dette. Når MDG uansett er del av kampanjen for å etablere en norsk sivil fredsstyrke, forøvrig som det eneste av partiene, legges imidlertid godviljen til, og partiets programuttalelse forstås som støtte til sivile fredsstyrker. Ap omtaler heller ikke konseptet som sådan, men sier de går inn for en fredsrelevant sivil tjeneste, hvilke i kampanjesammenheng fra fredsbevegelsens side er blitt presentert som del av konseptet. Ap får dermed et kvalitetspoeng uavhengig av deres mangel på direkte omtale.

Fredsrådets helhetsinntrykk når det gjelder sivile fredsstyrker er at SV er best, Kr nest best og Venstre er tredje best på dette i sine partiprogram.

Tema nr 8: Programmenes støtte til fredsbevegelsen

■ Andre moment nyttige for fredsbevegelsen
 ■ Moment til støtte for sivilsamfunn generelt
 ■ Moment om støtte til fredsbevegelsen

■ Antall relevante moment om frivillighet
■ Med kvalitetsvekting

Analyse

I denne analysen peker særlig MDG og SV seg ut, ved at disse partienes program både identifiserer seg med fredsbevegelsen og i tillegg eksplisitt ber fredsbevegelsen med på sitt politiske prosjekt. Denne holdningen ligger til grunn for de fleste av de fire ekstra kvalitetspoeng hvert av partiene får. Interessant nok har begge partiene like mange momenter som uttrykker nærhet og støtte til fredsbevegelsen, som de har momenter som støtter opp om sivilsamfunnet generelt. Dette anses som svært tillitskapende og positivt av fredsorganisasjonene.

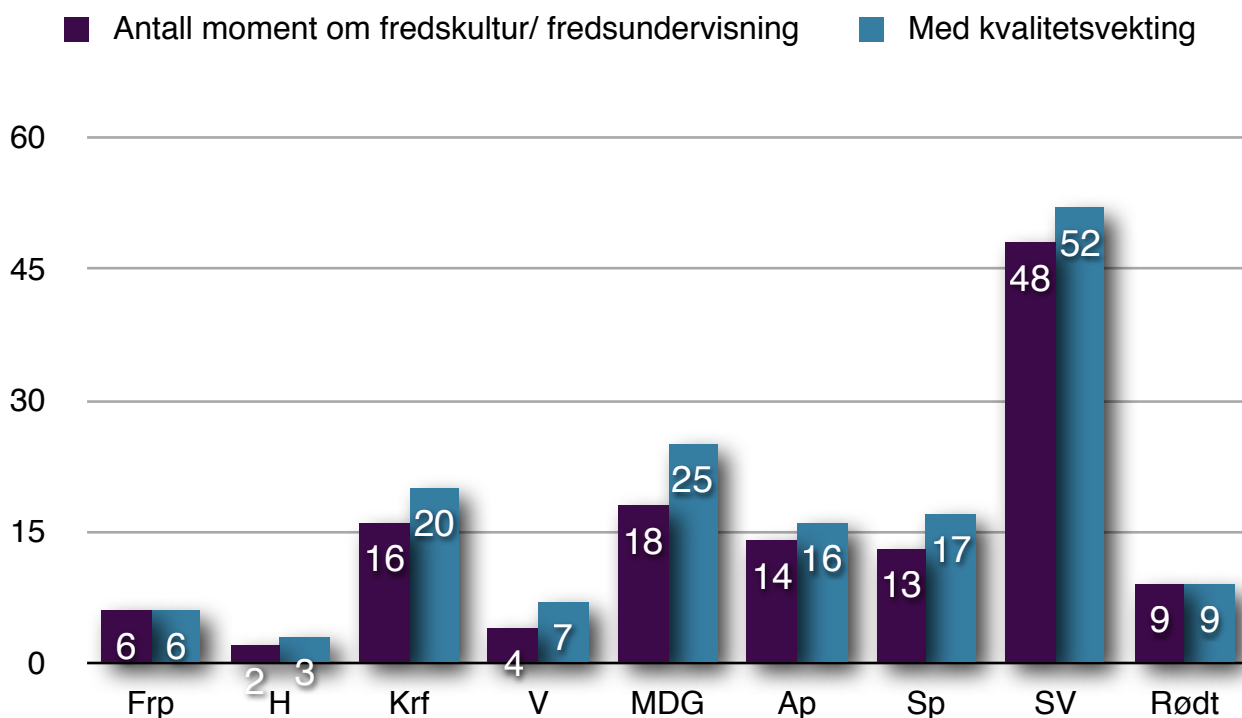
Rødt inkluderer ikke fredsbevegelsen like konsistent som de overnevnte når de ramser opp folkelige bevegelser de har sans for eller samarbeidspotensiale med. Rødt er allikevel klare på at de deler prosjekt med mye av antikrigsbevegelsen.

Sp, Venstre og KrF følger tett på de overnevnte. Disse partiene identifiserer seg til en viss grad med fredsbevegelsens prosjekt, støtter opp om fredsbevegelsen til viss grad, men er langt mindre tydelige på dette i sine program.

Ap, Høyre og Frp er også temmelig like i denne sammenheng. De gis alle ekstra kvalitetspoeng for ønske om momskompensasjon for frivillige organisasjoner, men oppfattes mindre engasjert i forhold til fredsbevegelsen enn de øvrige partiene.

Fredsrådets helhetsinntrykk når det gjelder støtte til fredsbevegelsen er at SV er best, MDG er nest best og Rødt er tredje best på dette i sine partiprogram.

Tema nr 9: Fredskultur og fredsundervisning

Analyse

KrF er som vanlig sterke på fredskultur. Denne gangen innkasserer de ekstra kvalitetspoeng grunnet sitt sterke fokus på konfliktforebygging, støtte til dialogtiltak og styrking av nasjonens rolle som tilrettelegger for fred internasjonalt. Ap gjør det også bra i denne sammenheng, og får ekstrapoeng for å fremme nasjonalt fredsarbeid og samfunnsansvar internasjonalt. Sp er imidlertid enda bedre enn Ap på konfliktforebygging i skolen og fredsbygging gjennom bistand. Dette får Sp hele fire ekstra kvalitetspoeng på, hvilket gjør at de så vidt passerer Ap i poeng.

MDG håver inn ekstra kvalitetspoeng i denne analysen. Grunnen til det er at de som eneste parti ønsker styrking av fredsundervisning, forskning på ikkevoldelig konflikthåndtering samt legger

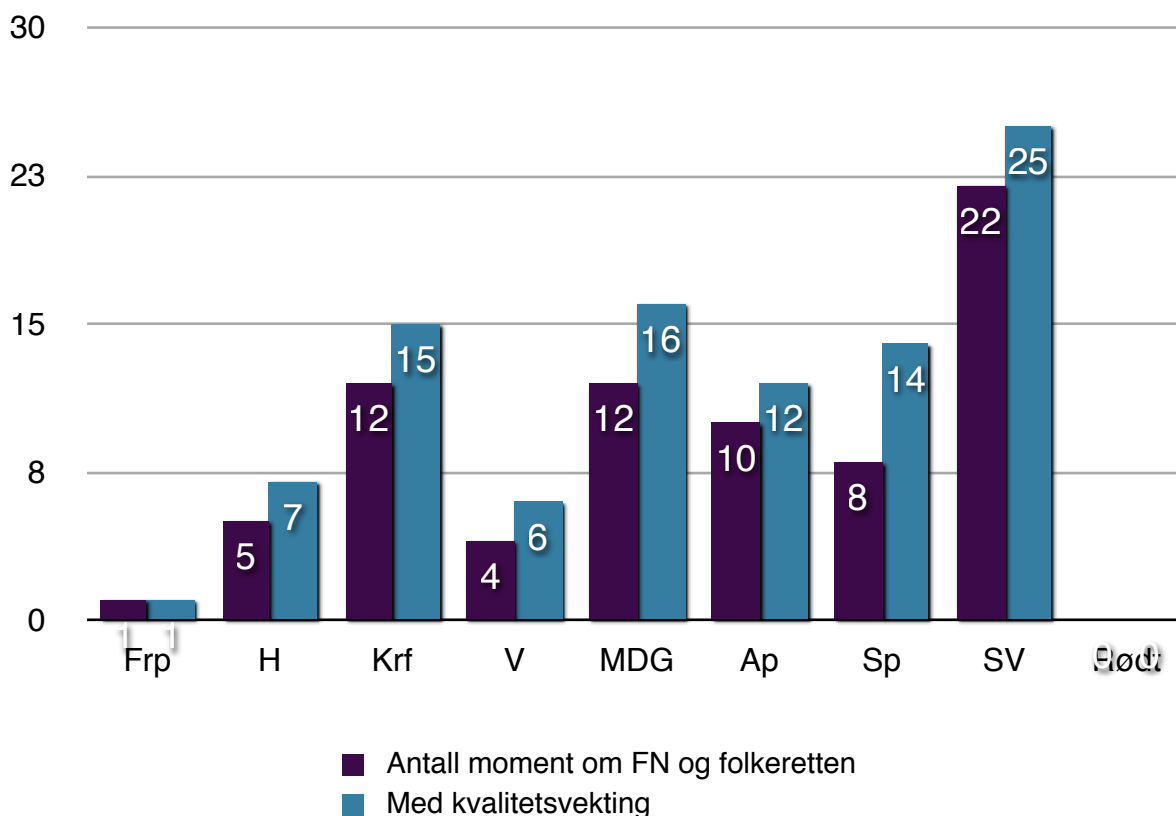
ikkevoldsprinsippet til grunn for ALLE deler av politikken. Nettopp det siste poenget er også særlig avgjørende for at MDG sine program gis en bedre helhetsvurdering i fredspolitisk regnskap som helhet enn det deres samlede fredspoeng skulle tilsi.

SV skriver veldig mye mer enn alle de andre partiene om saker av relevans for fredskultur. Partiet har riktignok mange gjentakelser av sine poeng i sine programmer, men selv når disse er trukket fra, står vi igjen med mange momenter. Av disse er det fire moment som er svært gode i forhold til fredskultur og fredsundervisning, og derfor gis ekstra kvalitetspoeng. Som et eksempel til etterfølgelse kan det nevnes uttalelser som «krig er en forbrytelse mot menneskeheten. Vår visjon er en fredelig verden - en verden der konflikter løses uten krig og vold», «SVs visjon er en rettferdig verden der (...) konflikter håndteres fredelig» og «hovedutfordringene er å fjerne årsakene til konflikter og bidra til at konflikter løses uten bruk av vold». Slike visjoner gjør det tydeligvis enklere å utmeisle fredspolitikk i sine program.

Når det gjelder Frp, Høyre og Venstre har ikke deres programmer særlig mye om verken forebygging av voldelige konflikter, fredsundervisning eller andre byggesteiner i forhold til fredskultur sammenliknet med de øvrige programmene. Venstre er imidlertid tydeligere på forebygging av vold enn de øvrige, og mottar derfor tre ekstra kvalitetspoeng. Høyres fokus på nytten av konfliktråd gir dem ett ekstra kvalitetspoeng. Frp har ingen tilsvarende gode momenter blant sine seks.

Fredsrådets helhetsinntrykk når det gjelder fredsundervisning og fredskultur er at MDG er best, SV er nest best og Krf er tredje best på dette i sine partiprogram.

Tema nr 10: Styrking av FN og folkeretten

Analyse

Frp omtaler FNs fredsarbeid og folkeretten i positive ordelag ved to anledninger i sine program. Ved to andre anledninger hevder de samme programmene imidlertid at det er NATO og EU som skal være grunnpillarene for Norge i sitt internasjonale samarbeid. Høyre har en klar holdning til at man ønsker en FN-ledet verdensorden i sine program. Denne holdningen gir partiet to ekstra kvalitetspoeng i denne sammenheng. Rødt har ingen omtale om dette i sine program.

I tillegg til SV og MDG gjør også Krf og Sp det godt i denne analysen. De er begge klare i forhold til sin motstand mot angrepskrig og forkjøpskrig, og bruker god plass på å understreke at folkeretten skal hindre slikt. Krf og Sp understreker også FNs viktige rolle som konfliktforebyggende organ. Ap gjør det nesten like bra, og er som Krf og Sp tydelige på FNs rolle innen fredsbygging og konfliktforebygging. Venstre gjør det imidlertid dårlig i denne analysen. De virker langt mindre engasjert i denne type problemstillinger enn tilfellet var i deres forrige stortingsvalgprogram.

De som kommer best ut i forhold til en styrking av FN og folkeretten er MDG og SV. Sistnevnte fremhever ved svært mange anledninger hvilke viktige fredspolitiske roller de mener FN innehar, og sier eksempelvis at «FN er verdens viktigste organisasjon for samarbeid, konfliktforebygging, konfliktdemping og fredsbygging». MDG fremfører mange av de samme argumenter for dette, bare i mindre omfang enn SV. Ellers strekker MDG seg særlig langt ved utsagn som «Miljøpartiet De Grønne setter hensynet til det globale fellesskapet foran nasjonens interesser, og vil konsekvent arbeide for å fremme internasjonal rettsorden».

Fredsrådets helhetsinntrykk når det gjelder FN og folkeretten er at SV er best, MDG er nest best og Krf er tredje best på dette i sine partiprogram.

Oppsummering i forhold til regjeringsalternativ

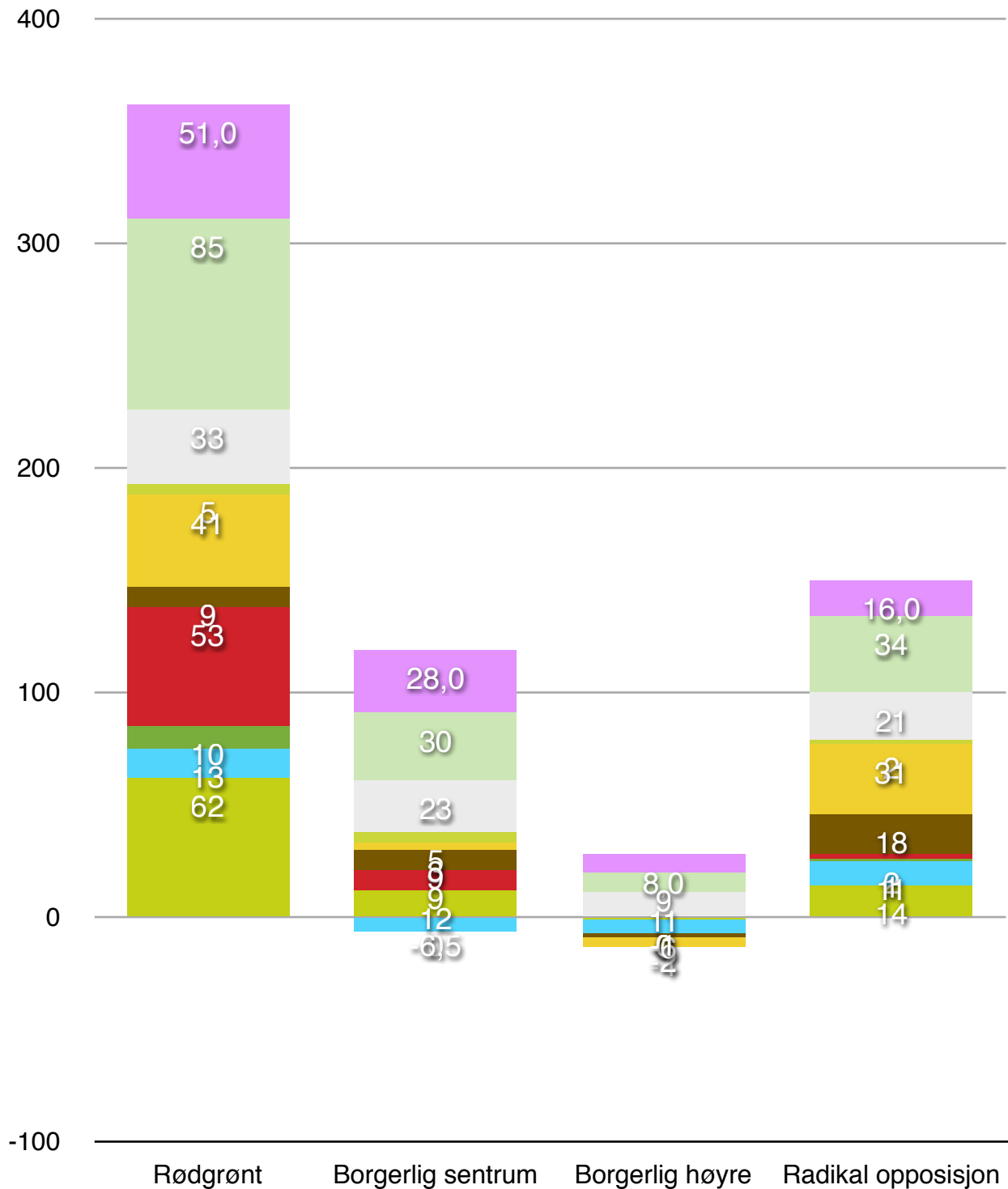
Ut fra denne delens analyse kan det se ut som om det fredspolitisk beste regjeringsalternativ ville være en flertallsregjering bestående av MDG, SV, Sp, Rødt og Krf. Av de mer realistiske/ kjente regjeringsalternativene er det helt klart det rødgrønne som scorer høyest på de ti fredspolitiske indikatorene denne analysen legger til grunn. En borgerlig sentrums regjering, med Krf, Venstre og Høyre, vil være betydelig bedre enn en borgerlig høyre regjering med Høyre og Frp. Det er uansett interessant å merke seg at de radikale opposisjonspartiene Rødt og MDG samlet synes å ha mer fredspolitikk i sine program enn alle de borgerlige partiene til sammen.

Ut fra regjeringsalternativene presentert i denne valgkampen er det dermed mest ønskelig med en rødgrønn regjering fra et fredspolitisk ståsted. Det beste ville i så fall vært en rødgrønn regjering som er avhengig av støtte fra Rødt og MDG for å oppnå flertall i Stortinget.

Det er viktig å huske på at dette er slutninger som utelukkende er trukket på bakgrunn av fredspolitikken slik denne fremkommer i partienes program. Et annet utgangspunkt for analyse av partienes fredspolitikk ville kanskje ha konkludert annerledes. Videre kan det imidlertid påpekes at forrige gang Fredsrådet lagde fredspolitisk regnskap, i 2005, resulterte dette også i at det rødgrønne regjeringsalternativet kom bedre ut enn de borgerlige alternativene.

Tabellen på neste side oppsummerer fredspoengene fra denne analysen per regjeringsalternativ, med Rødt og MDG samlet i en felles kategori til slutt.

- Nedrustning
  - Våpenhandel
  - Sivile fredsstyrker
  - FN/ int nasj rett
- Afghanistan
  - Verneplikt
  - Støtte til bevegelsen
- Kvinner og fred
  - Defensivt forsvar
  - Fredskult/ undervisning

Del III

Programmenes fredspolitisk formkurve

I denne delen av Fredspolitisk regnskap 2009 skal vi se nærmere på partienes fredspolitiske formkurve gjennom 2000 tallet. Utgangspunktet vårt er 19 indikatorer som Fredsrådet tidligere har benyttet for å evaluere partienes Stortingsvalgprogram fra 2001 og 2005. Tidligere er disse analysene imidlertid kun gjort i forhold til de syv partiene som har vært representert på Stortinget i perioden, og ikke de ni partiene vi tar for oss i Fredspolitisk regnskap 2009. Rødt og MDG er derfor ikke tatt med i sammenstillingen i periodens to første program.

Fredsprioriteringer i Stortingsvalgprogram, 2001-2005*:

	Ap:	SV:	H:	KrF:	Sp:	V:	FrP:
Avstand fra Nye NATO:	Nei	Ja	–	Nei	Ja	Nei	Nei
FN som øverste myndighet:	Ja	Ja	–	–	Ja	Ja	Nei
Mer støtte til fredsbevarende FN-operasjoner:	–	Ja	–	–	–	–	–
OSSE-utbygging/tilnærming:	–	Ja	–	Ja	Ja	–	–
Avstand fra opprettelsen av en EU-hær:	–	Ja	Nei	–	Ja	–	–
Ikkespredning av atomvåpen:	Ja	Ja	–	Ja	Ja	Ja	Nei
Ikkespredning av kjemiske våpen:	Ja	Ja	–	Ja	Ja	Ja	–
Ikkespredning av biologiske våpen:	Ja	Ja	–	–	Ja	Ja	Ja
Ikkespredning av landminer:	–	–	–	–	–	–	–
Ikkespredning av håndvåpen:	Ja	Ja	–	–	Ja	–	–
Ikkespredning av andre konvensjonelle våpen:	–	Ja	–	–	Ja	–	–
Motstand mot bygging av rakettskjold:	Ja	Ja	–	–	Ja	–	–
Økt kontroll med våpeneksport:	Ja	Ja	–	–	Ja	Ja	–
Støtte ICC:	–	–	Ja	Ja	–	–	–
Arbeid mot barnesoldater og for barns rettigheter i krig:	–	–	–	–	–	Ja	–
Kvinneperspektiv i krig:	–	Ja	–	–	–	Ja	–
Bygging av en sivil fredsprofesjon:	–	–	–	–	Ja	–	–
Aktiv fremming av en freds- og ikkevoldskultur:	–	–	–	–	–	–	–
Økte bevilgninger til norske freds-NGOer:	–	–	–	–	Ja	–	–

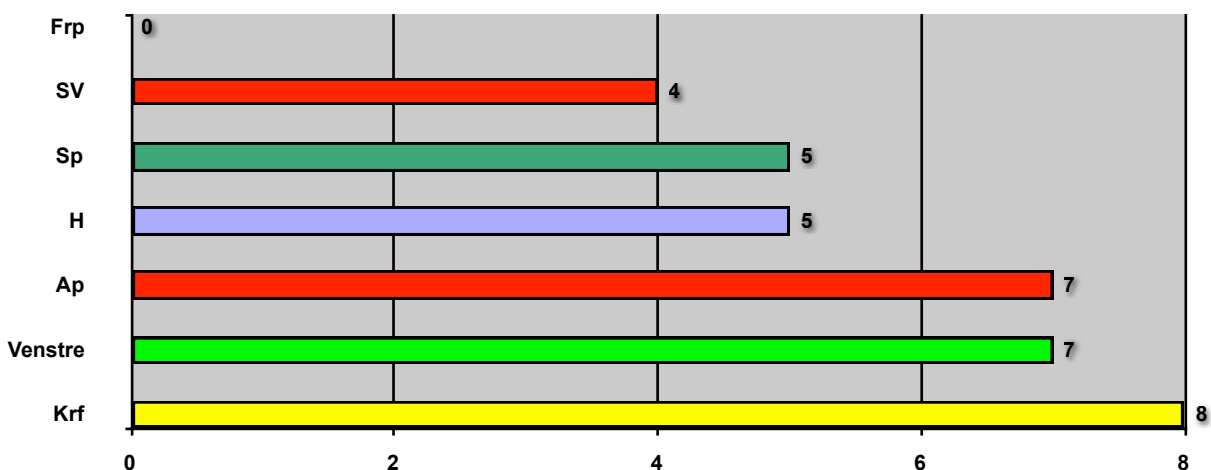
*: Merknaden "–" i tabellen betyr at temaet ikke er nevnt i partiprogrammet.

Fredsprioriteringer i Stortingsvalgprogram, 2005-2009*:

	Ap:	SV:	H:	KrF:	Sp:	V:	FrP:
Avstand fra Nye NATO:	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Ja	Nei
FN som øverste myndighet:	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-
Mer støtte til fredsbevarende FN-operasjoner:	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
OSSE-utbygging/tilnærming:	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-
Avstand fra opprettelsen av en EU-hær:	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei
Ikkespredning av atomvåpen:	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-
Ikkespredning av kjemiske våpen:	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-
Ikkespredning av biologiske våpen:	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-
Ikkespredning av landminer:	-	-	-	-	Ja	-	-
Ikkespredning av håndvåpen:	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-
Ikkespredning av andre konvensjonelle våpen:	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-
Motstand mot bygging av rakettskjold:	Ja	Ja	-	-	Ja	-	-
Økt kontroll med våpeneksport:	Ja	Ja	-	-	Ja	Ja	-
Støtte ICC:	Ja	-	-	-	-	-	-
Arbeid mot barnesoldater og for barns rettigheter i krig:	-	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-
Kvinneperspektiv i krig:	--	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-
Bygging av en sivil fredsprofesjon:	Ja	Ja	Ja	-	Ja	Ja	-
Aktiv fremming av en freds- og ikkevoldskultur:	-	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-
Økte bevilgninger til norske freds-NGOer:	Ja	Ja	-	Ja	Ja		-

*: Merknaden "-" i tabellen betyr at temaet ikke er nevnt i partiprogrammet.

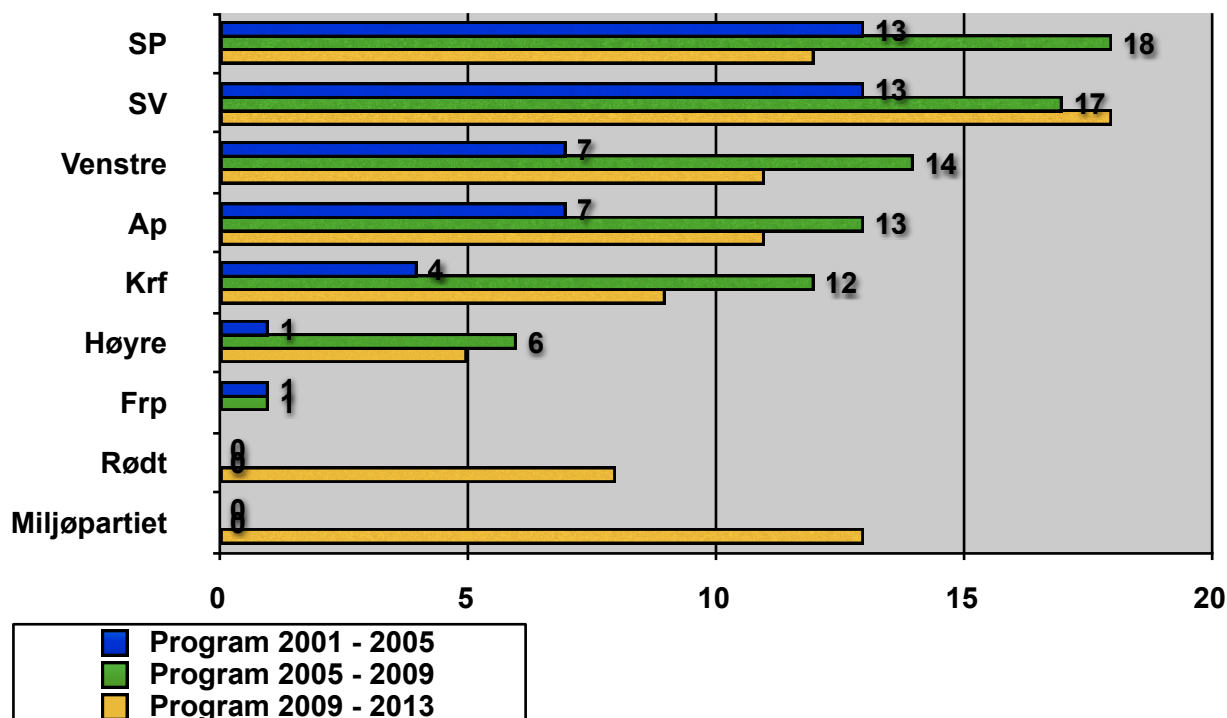
Ved å telle opp endringer i partiprogrammene i forhold til de 19 indikatorene ser vi for det første at det kun er endringer i positiv retning mellom 2001 og 2005. Fordeling av disse positive endringene partiene imellom er som følger:

Fredsprioriteringer i Stortingsvalgprogram, 2009-2013*:

	Ap:	SV	H:	KrF:	Sp:	V:	Frp	MDG	Rødt
Avstand fra Nye NATO:	Nei	Ja	Nei	Nei	Nei	Nei	Nei	Ja	Ja
FN som øverste myndighet:	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Nei	Ja	-
Mer støtte til fredsbevarende FN-operasjoner:	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	Ja
OSSE-utbygging/tilnærming:	Ja	Ja	-	-	Ja	Ja	-	-	-
Avstand fra opprettelsen av en EU-hær:	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Ja
Ikkespredning av atomvåpen:	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	Ja
Ikkespredning av kjemiske våpen:	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	Ja
Ikkespredning av biologiske våpen:	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	-	Ja	Ja
Ikkespredning av landminer:	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-
Ikkespredning av håndvåpen:	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-	Ja	-
Ikkespredning av andre konvensjonelle våpen:	Ja	Ja	-	-	Ja	Ja	-	Ja	-
Motstand mot bygging av rakettskjold:	-	Ja	-	-	-	-	-	-	Ja
Økt kontroll med våpeneksport:	Ja	Ja	-	Ja	Ja	Ja	-	-	-
Støtte ICC:	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Arbeid mot barnesoldater og for barns rettigheter i krig:	-	Ja	-	-	Ja	-	-	-	-
Kvinneperspektiv i krig:	Ja	Ja	-	-	-	-	-	-	Ja
Bygging av en sivil fredsprofesjon:	-	Ja	-	Ja	-	Ja	-	Ja	-
Aktiv fremming av en freds- og ikkevoldskultur:	-	Ja	-	-	-	-	-	Ja	-
Økte bevilgninger til norske freds-NGOer:	-	Ja	-	-	-	-	-	Ja	-

Om vi ser på antall fredspolitiske indikatorer dekket av partiene i deres tre program får vi følgende statistikk:

Konklusjon:

Alle partienes partiprogrammer er altså fredspolitisk bedre for programmene for 2005 - 2009 enn de var i 2001-2005, med unntak av Frps program, som ikke viser noen endring. I perioden 2005 til 2009 synes det imidlertid å ha gått i feil retning for en del partier. Det er faktisk kun SV som scorer høyere i 2009 -2013 programmet enn i 2005 -2009 programmet på disse nitten indikatorene.

Både Kfr, Ap og Venstre taper betydelig fredsprofil i denne perioden. Når det gjelder Ap bør vi spesielt merke oss at partiet ikke lenger ytrer skepsis til rakettskjold i sitt program. Det verste tilfellet er imidlertid Sp, som går i feil retning ved hele seks av atten muligheter. Ellers forverres også Høyre og Frps program, men dette er kun marginale endringer.

Mye av den positive utviklingen fra 2001 til 2005 programmet synes altså å tapes i partienes 2009 program. Det eneste unntaket fra denne negative trenden er SV, som i sitt 2009 program også scorer desidert høyest i forhold til de nitten indikatorene.

Del VI: Helhetsinntrykk og konklusjon

I denne siste delen av Fredspolitisk regnskap 2009 skal vi gjennomgå fredspoeng gitt partiene og sammenstille disse med øvrige rangeringer av partienes fredspolitikk for å avgjøre hvilke partier og regjeringalternativer som ut fra partiprogrammene synes å være best på fredspolitikk.

Når vi oppsummerer Fredspolitisk regnskap 2009 i fredspoeng får vi tabellen under. Fredsrådets medlemsorganisasjoner har bestemt at de ti indikatorene skal vektet i tre kategorier (markert rød, gul og grønn i tabellen under) hvor den første vektet 20 % viktigere enn den neste, hvilke igjen vektet 20 % viktigere enn den siste. Vektingstabell i forhold til dette er satt opp underst pr indikator pr parti.

Parti	Nedrustning	Afghanistan	Kvinner fred	Våpenhandel	Verneplikt	Defensivt	Fredsstyrker	Støtte	Kult Underv.	FN	Sum	Totalt med vekting
SV	23	11	7	34	1	28	4	21	52	25	206	246,8
MDG	8	5	0	1	11	16	2	11	25	16	95	108,6
Sp	22	1	0	12	3	15	0	9	17	14	93	112,4
Ap	17	-1	3	7	5	2	1	7	16	12	69	82,4
Krf	2	-1	0	5	6	2	3	8	20	15	60	66,2
R	6	6	1	1	7	15	0	10	9	0	55	67
V	9	-0,5	0	4	3	2	2	9	7	6	41,5	49,7
H	1	-5	0	0	0	-1	0	6	3	7	11	10,4
Frp	-2	-1	0	0	-2	-3	0	5	6	1	4	2,8
Sum	86	14,5	11	64	34	76	12	86	155	96	634,5	746,3
Vekting pr gruppe	+ 40%	+ 40%	+ 40%	+ 40%	+20%	+20%	+20%	+20%	+ 0%	+ 0%	Sum	
SV	9,2	4,4	2,8	13,6	0,2	5,6	0,8	4,2			40,8	
MDG	3,2	2	0	0,4	2,2	3,2	0,4	2,2			13,6	
Sp	8,8	0,4	0	4,8	0,6	3	0	1,8			19,4	
Ap	6,8	-0,4	1,2	2,8	1	0,4	0,2	1,4			13,4	
Krf	0,8	-0,4	0	2	1,2	0,4	0,6	1,6			6,2	
R	2,4	2,4	0,4	0,4	1,4	3	0	2			12	
V	3,6	-0,2	0	1,6	0,6	0,4	0,4	1,8			8,2	
H	0,4	-2	0	0	0	-0,2	0	1,2			-0,6	
Frp	-0,8	-0,4	0	0	-0,4	-0,6	0	1			-1,2	

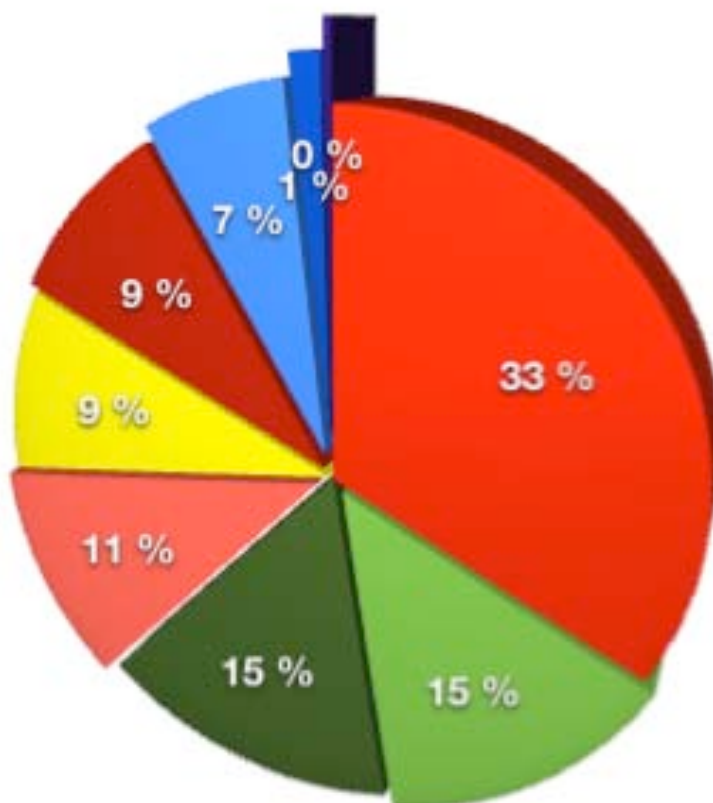
Vi ser av tabellen over at Sp tjener på vektingen, går forbi MDG i rangeringen, og ender dermed opp på andreplassen med knapp margin. SVs overlegne ledelse styrkes ytterligere gjennom

vektingen. Også Ap tjener på vektingen, men dette endrer ikke rangen mellom partiene. Alle de rødgrønne kommer med andre ord godt ut av vektingen.

MDG og Rødt kommer også rimelig godt ut av vektingen, mens de borgerlige ikke mottar like mye ekstra. Vektingen gjør at partienes samlede poengsum økes med ca 1/7, men to partier taper allikevel reelt på vektingen. Dette er Frp og Høyre, og grunnen er at de allerede lå i minus i forhold til de fredspolitiske indikatorene som ble definert som viktigst gjennom vektingen.

Fordeling av fredspoeng pr parti etter kategorivekting:

● SV ● MDG ● Sp ● Ap ● KrF ● R ● V ● H ● Frp

Ut fra denne kaken kan det se ut som om det fredspolitisk beste regjeringalternativ ville være en flertallsregjering bestående av De Grønne, SV, Sp, Ap, Rødt og Kr.F. Av de regjeringalternativ som er fremmet i valgkampen synes det klart at en Rødgrønn regjering er å foretrekke ut fra denne kaken.

I tillegg til å telle opp antall fredspoeng motatt har Norges fredsråd også lagt andre kriterier til grunn for vår helhetsvurdering av partienes program. Vi mener at hyppigheten av fredspolitikk i partienes program, fravær av krigshissende poeng og i hvilke grad partiet synes best på flere enn et fredspolitisk område også er vesentlig for rangeringen av partienes program. Ut fra dette har vi derfor rangert partiene som oppsummert i tabellen under. Tallene i tabellen uttrykker partiets rang i de forskjellige sammenstillingene. Dette gir en totalvurdering som uttrykt ved terningkast i kolonnen til høyre.

Konklusjon

Tallene i tabellen uttrykker partiets rang i de forskjellige sammenstillingene. Dette gir en totalvurdering som uttrykt ved terningkast i kolonnen til høyre:

Parti	Antall fredspoeng i analyse	Antall fredspoeng med vektning	Fravær av krigspoeng	Antall fredsmoment pr side program	Tetthet av fred i program	Hvem er best på flest indikatorer	Vår helhetsvurdering	Terning
SV	1	1	2	1,39	2	1	1	+
MDG	2	3	1	1,54	1	2	1	+
Sp	3	2	2	0,40	4	3	3	+
Ap	4	4	7	0,48	5	6	6	
Krf	5	6	5	0,25	6	5	5	
R	6	5	4	0,48	3	4	4	
V	7	7	5	0,18	7	7	7	
H	8	8	8	0,1	8	8	8	
Frp	9	9	9	0,03	9	9	9	-

Om vi ser tilbake til 2005 ble resultatet av fredspolitisk regnskap oppsummert med følgende terningkast:

Tilsvarende terningkastrekke i 2009 ser altså slik ut:

Fredspolitisk regnskap er altså en analyse av partienes fredsprofil i deres program for Stortingsvalget i 2009, laget av Norges fredsrad. Regnskapet lanseres på Litteraturhuset i Oslo tirsdag 1. september 2009. På dette møtet vil de politiske partiene som analyseres i dette regnskapet få respondere på funnene, samtidig som det inviteres til fredspolitisk valgkamp.

I anledning Fredspolitisk regnskap 2009 opprettes også websiden:

www.regnskap.norgesfredsrad.no

Her legges det ut mer enn hundre sider med bakgrunnsmateriale for regnskapet, fredsquiz og grafiske fremstillinger av regnskapets funn.